

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Το Φορολογικό πλαίσιο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα»

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Β. ΜΠΑΜΠΑΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2017-2018

**ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ**

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Πτυχιακή μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης του Τίτλου Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Πτυχιακή Εργασία προετοιμάστηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα & Επώνυμο Συγγραφέα (Με Κεφαλαία):

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΛΟΥ

Υπογραφή (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή):

Ημερομηνία (Ημέρα - Μήνας - Έτος):

02/05/2028

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φορολογία των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι ένα θέμα που ταλαντεύει καθημερινά ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας μας, ιδιαιτέρως, εν μέσω κρίσης. Οι φορολογικές αλλά και νομοθετικές μεταρρυθμίσεις είναι συνεχείς πράγμα το οποίο αποπροσανατολίζει τις επιχειρήσεις από τον βασικό σκοπό της λειτουργίας τους και τους δημιουργεί κλίμα αβεβαιότητας για την συνέχιση της πορείας τους. Η εκτεταμένη επιβάρυνση από τους φόρους στην οικονομία, αλλά και συγκεκριμένα στην επιχειρήσεις, έχει ως αποτέλεσμα να μειώνεται η εσωτερική κατανάλωση, να περιορίζεται η αποταμίευση του ιδιωτικού τομέα και να δημιουργείται έλλειμμα ρευστότητας στην αγορά. Ως συνέπεια αυτών, περιορίζεται η χρηματοδότηση των επενδύσεων από τις επιχειρήσεις για πιθανόν εσωτερικές βελτιώσεις ή για τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας.

Γενικότερα, εξαιτίας αυτής της δυσμενής κατάστασης μεγάλο μέρος των φορολογουμένων, διαχρονικά, επιλέγει πρακτικές όπως είναι η φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή, έτσι ώστε να αποφύγουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους απέναντι στο κράτος, δημιουργώντας το φαινόμενο της παραοικονομίας το οποίο αποτελεί το κύριο πρόβλημα τόσο στην εισπραξιμότητα των εσόδων στην χώρα όσο και στην στρέβλωση του ποσού της πραγματικής μας οικονομίας. Συνεπώς, η χώρα μας αντανακλά έντονα την ανάγκη, έναντι των άλλων χωρών, να αντιμετωπίσει πολλά φορολογικά, οικονομικά αλλά και δομικά προβλήματα της που έχουν δημιουργηθεί επί σειρά ετών, καθώς και το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων να είναι αρωγοί στην προσπάθεια αυτή.

Περιεχόμενα

1. Η Φορολογία και οι επιχειρήσεις	8
1.1 Η έννοια των επιχειρήσεων.....	8
1.2 Η έννοια της φορολογίας και η διάκριση των φόρων.....	8
1.3 Διάκριση επιχειρήσεων.....	9
2 Νομικά Πρόσωπα	9
2.1 Ορισμός.....	9
2.2 Διάκριση Νομικών Προσώπων	9
2.3 Σύσταση- Λειτουργία	11
2.4 Λογιστική υποχρέωση Νομικών Προσώπων	12
2.4.1 Καταγραφή οικονομικών στοιχείων και Ε.Λ.Π.	13
3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	15
3.1 ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ.....	15
3.1.1 Ορισμός.....	15
3.1.2 Σύσταση της ατομικής επιχείρησης.....	15
3.2 ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Α.Ε.)	16
3.2.1 Ορισμός.....	16
3.2.2 Ίδρυση.....	16
3.3 ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.....	18
3.3.1 Ίδρυση- Σύσταση	18
3.4 ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (Ε.Π.Ε).....	19
3.4.1 Γενικά- Ορισμός.....	19
3.4.2 Ίδρυση.....	19
3.5 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Ι.Κ.Ε.)	21
3.5.1 Ίδρυση – Σύσταση	21
3.5.2 Περιεχόμενο Καταστατικού	22
3.6 Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.) και Ετερόρρυθμη Εταιρεία(Ε.Ε.)	23
3.6.1 Γενικά Χαρακτηριστικά	23
3.6.2 Ειδικά χαρακτηριστικά.....	24
3.6.3 Σύσταση	24
4 ΦΟΡΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	25
4.1 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (Κ.Φ.Ε.).....	25

4.1.1	Υποκείμενα σε φόρο.....	26
4.1.2	Απαλλασσόμενα νομικά πρόσωπα από την φορολογία.....	27
4.2	Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.....	27
4.2.1	Συντελεστής φορολόγησης για εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.....	28
4.2.2	Η έννοια των Εκπιπτόμενων και μη Εκπιπτόμενων Δαπανών.....	29
4.3	Εισόδημα από Κεφάλαιο.....	31
4.3.1	Μερίσματα.....	31
4.3.2	Τόκοι.....	32
4.3.3	Δικαιώματα.....	32
4.3.4	Για το ασφάλισμα.....	32
4.4	Παρακράτηση φόρου στην περίπτωση πληρωμών.....	32
4.5	Προκαταβολή φόρου.....	33
4.6	Φόρος Ακίνητης Περιουσίας.....	34
4.6.1	Γενικά.....	34
4.6.2	Υπολογισμός κύριου φόρου.....	34
4.6.3	Υπολογισμός συμπληρωματικού φόρου Ν.Π.....	35
5	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ.....	35
5.1	ΓΕΝΙΚΑ.....	35
5.2	Φορολογικά Έσοδα ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής πολιτικής.....	35
5.3	Αρνητικές επιπτώσεις της Δημοσιονομικής Διαχείρισης.....	37
5.3.1	Γενικά.....	37
5.3.2	Φοροδιαφυγή.....	37
5.3.3	Παραοικονομία.....	38
5.3.4	Φοροαποφυγή.....	41
5.3.5	Καταπολέμηση την φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής.....	41
5.3.6	Η σημαντικότητα του επιχειρείν.....	43
6	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ .	44
6.1	Γενικά.....	45
6.2	Διαφοροποιήσεις συντελεστών φορολόγησης ανά χώρα.....	45
6.3	Η ισχύ της προκαταβολής φόρου σε άλλες χώρες.....	51
6.4	Φορολογικά έσοδα επιχειρήσεων διεθνώς.....	52
6.5	Παγκόσμια φοροδιαφυγή και παραοικονομία.....	53
6.6	Η επιχειρηματικότητα πέρα από την Ελλάδα.....	54

7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ56

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια της προσπάθειας να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο φορολογούνται οι επιχειρήσεις στην χώρας μας καθώς και να δούμε τις συνέπειες που έχει η συγκεκριμένη φορολογική πολιτική που ακολουθείται ώστε να συμπεράνουμε αν βοηθάει τις επιχειρήσεις αλλά και την οικονομία στο να επιφέρει θετικά αποτελέσματα. Στην διαδικασία αυτή , βοήθησε η έντυπη βιβλιογραφία καθώς και διακεκριμένες έρευνες από το Διαδίκτυο.

Επιπροσθέτως ,η δομή της εργασίας εκτείνεται στο πρώτο κεφάλαιο όπου αναφερόμαστε στις έννοιες της φορολογίας και των επιχειρήσεων και πως αυτές είναι αλληλοσύνδετες ενώ γίνεται και η διάκριση των φόρων. Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα Νομικά Πρόσωπα στο πως διακρίνονται και συστήνονται και ποία είναι η λογιστική υποχρέωση που χρειάζεται να διενεργούν. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται συνοπτικά οι ορισμοί και οι διαδικασίες ίδρυσης των Νομικών Μορφών των Επιχειρήσεων που φορολογούνται. Στο τέταρτο κεφάλαιο , αναφέρονται οι φόροι που επιβαρύνουν τα νομικά πρόσωπα έτσι ώστε να καταλάβουμε εξολοκλήρου με ποια κριτήρια έχει διαμορφωθεί η φορολόγηση. Εν συνεχεία στο πέμπτο κεφάλαιο ,παρουσιάζεται η δημοσιονομική πολιτική και εξέλιξη της χώρας μας στα τελευταία χρόνια ώστε να δούμε τις θετικές αλλαγές αλλά και τις αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία. Στο έκτο κεφάλαιο, γίνεται σύγκριση των επιπέδων των φόρων που καταβάλλονται στην χώρα μας έναντι με τους φόρους που καταβάλλονται τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως. Τέλος στο κεφάλαιο ,προκύπτουν κάποια συμπεράσματα μας από την παρουσίαση και ανάλυση του θέματος καθώς και προβάλλονται σκεπτικές για βελτίωση και εξισορρόπηση της κατάστασης της φορολογίας των επιχειρήσεων.

1. Η Φορολογία και οι επιχειρήσεις

1.1 Η έννοια των επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις είναι από τους βασικούς πυλώνες της κοινωνίας μας καθώς η πλειοψηφία των ανθρώπων απασχολούνται από αυτές και αφιερώνουν το ένα τρίτο περίπου από το χρόνο του σε αυτές. Τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που καταναλώνονται προέρχονται από αυτές καθώς και το εισόδημα των περισσότερων ανθρώπων και η εξέλιξη της οικονομίας κάθε χώρας εξαρτάται από τις επιχειρήσεις.

Για να τεκμηριώσουμε πιο σωστά την έννοια της θα αναφέρουμε ότι ως η επιχείρηση νοείται μια οικονομική μονάδα που συνδυάζει και αξιοποιεί τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, γνώση, τεχνολογία κτλ.), προκειμένου να παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες, με σκοπό τόσο να διαθέτουν μέσω του μηχανισμού της αγοράς στους καταναλωτές όσο και να απολάβει η επιχείρηση κέρδος μέσα από αυτήν την διαδικασία. Επιπλέον, η επιχείρηση θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η πράξη έκφρασης της ανάγκης ενός ή περισσότερων ανθρώπων να δημιουργήσουν οτιδήποτε επιθυμούν ανεξαρτήτως σκοπού(π.χ. οικονομικού ή κοινωνικού) αρκεί να είναι κοινός.

1.2 Η έννοια της φορολογίας και η διάκρισή των φόρων

Η φορολογία φαίνεται να ξεκίνησε από την αρχαιότητα ως υποχρέωση των ανθρώπων να καταβάλλουν αντικείμενα ή προϊόντα αξίας σε άρχοντες ή κράτη. Στην σύγχρονη εποχή το κοινωνικό κράτος έχει δαπάνες εξαιρετικά αυξημένες και γι αυτό είναι αναγκαία η μετάθεση πόρων από την ιδιωτική οικονομία στο κράτος με αναγκαστικά χαρακτηριστικά μέσα τους **φόρους** με τους οποίους το μέρος των εισοδημάτων των ιδιωτών μεταβιβάζεται στο δημόσιο τομέα. Επομένως, η έννοια της επιχείρησης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια της φορολογίας καθώς δεν μπορεί να υφίσταται η μία χωρίς την ύπαρξη της άλλης σε μια σύγχρονη κοινωνία και οικονομία.

Με βάση τα παραπάνω στη σύγχρονη οικονομία οι φόροι διακρίνονται σε **άμεσους** και **έμμεσους φόρους** και κατά συνέπεια δημιουργείται η **Άμεση** και η **Έμμεση φορολόγηση**.

Σύμφωνα με αυτά, η **Άμεση φορολόγηση** είναι αυτή όπου οι φόροι επιβάλλονται στο εισόδημα φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και στην περιουσία.

(ακίνητη, κληρονομιών, δωρεών), ενώ η **Έμμεση φορολόγηση** είναι εκείνη όπου οι φόροι επιβάλλονται μέσω της εγχώριας κατανάλωσης αγαθών ή υπηρεσιών και στις εισαγωγές.

Η διάκριση των φόρων είχε γίνει με κριτήριο ότι οι άμεσοι φόροι δεν μετακυλίνονται, σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους. Σήμερα όμως, όλοι οι φόροι μετακυλίνονται στις τιμές κι αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στην εκτίμηση των επιπτώσεων των φόρων.

Στην παρούσα εργασία εμείς θα ασχοληθούμε με την Άμεση φορολόγηση των νομικών προσώπων του δικαίου καθώς αυτή επηρεάζει τις επιχειρήσεις.

1.3 Διάκριση επιχειρήσεων

Αρχικά οι επιχειρήσεις οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες :

1. Ατομικές Επιχειρήσεις

Οι ατομικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις αλλαγές της αγοράς, ενώ συνδέεται στενά με το πρόσωπο του ιδιοκτήτη της.

2. Εταιρικές Επιχειρήσεις

Οι εταιρικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από την ευκολία της συγκέντρωσης κεφαλαίων, τη μεγάλη πιστοληπτική ικανότητα καθώς και την ορθότητα των αποφάσεων λόγω του συλλογικού χαρακτήρα. Επιπλέον, χαρακτηρίζονται και ως νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου καθώς έχουν νομική προσωπικότητα.

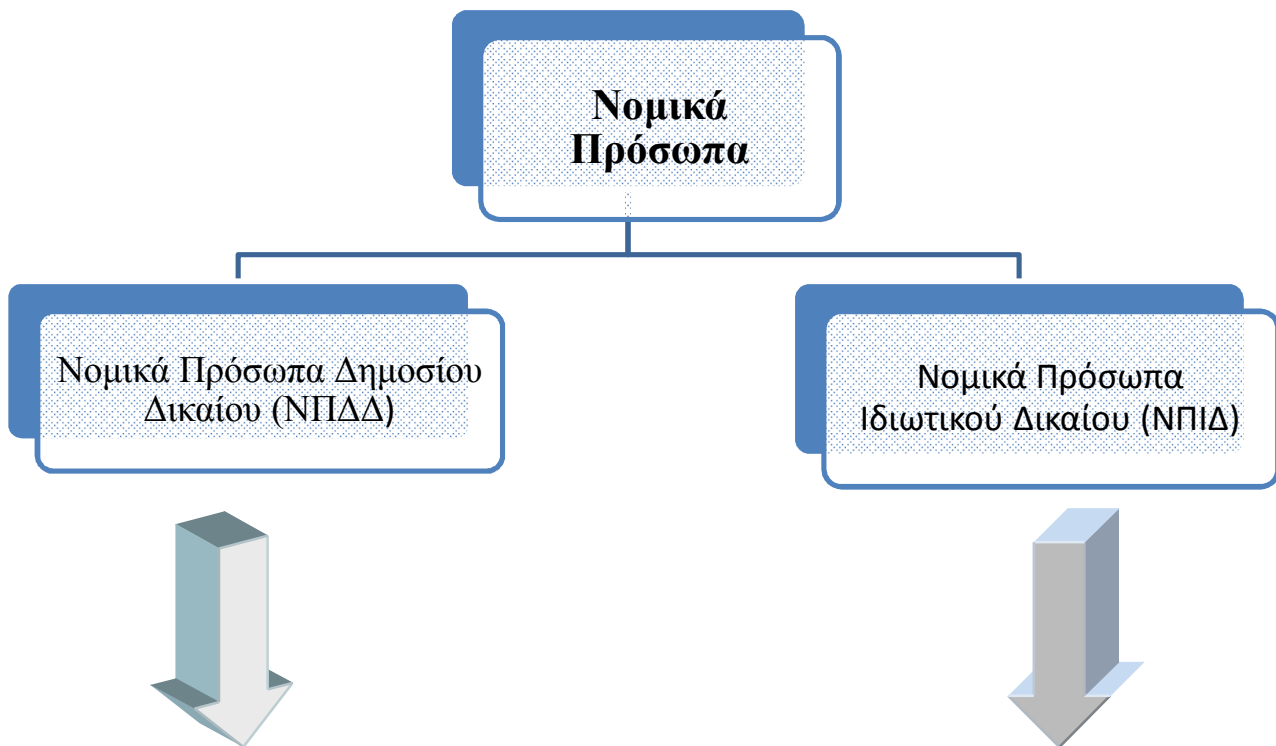
2 Νομικά Πρόσωπα

2.1 Ορισμός

Τα νομικά πρόσωπα είναι οι ενώσεις προσώπων ή τα σύνολα περιουσίας που επιδιώκουν ή εξυπηρετούν ορισμένο σκοπό και αναγνωρίζονται από το δίκαιο ως αυτοτελή υποκείμενα δικαίου που έχουν υποχρεώσεις και δικαιώματα.

2.2 Διάκριση Νομικών Προσώπων

Τα νομικά πρόσωπα με βάση τον τρόπο ίδρυσης και τον σκοπό για τον οποίο ιδρύονται και επιδιώκουν διακρίνονται σε:

Είναι εκείνα τα πρόσωπα που ασκούν δημόσια εξουσία και η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία διέπεται από τους κανόνες του δημοσίου δικαίου.

- Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται νομικά πρόσωπα, τα οποία αν και διενεργούν εμπορικές πράξεις δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου, όπως : **Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Τεχνολογικά Ιδρύματα, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης** (Δήμοι, Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων κλπ.)
- Στην δεύτερη κατηγορία υπάγονται νομικά πρόσωπα , τα οποία λειτουργούν ως δημόσιες επιχειρήσεις και τέτοιες είναι : **ΔΕΗ,ΟΤΕ,ΟΣΕ** κλπ.

Είναι εκείνα τα πρόσωπα που ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου για την προώθηση ιδιωτικής φύσης σκοπών. Κατά κύριο λόγο έχουν ως στόχο την παραγωγική ή εμπορική δραστηριότητα.

Σύμφωνα με το ιδιωτικό δίκαιο υπάρχουν δυο κατηγορίες δικαίου το **Αστικό Δίκαιο** και το **Εμπορικό δίκαιο**.

1. Στο Αστικό Δίκαιο περιλαμβάνονται :
 - **Σωματεία**
 - **Ιδρύματα**
 - **Αστικές εταιρείες**
2. Στο Εμπορικό Δίκαιο περιλαμβάνονται οι Εμπορικές εταιρείες οπου κατηγοριοποιούνται σε
 - Α. Προσωπικές** : Ομόρρυθμη Εταιρεία (**Ο.Ε**), Ετερόρρυθμη Εταιρεία (**Ε.Ε**),
 - Β. Κεφαλαιουχικές** :Ανώνυμη Εταιρεία (**Α.Ε**) , Ναυτική Εταιρεία
 - Γ. Μικτές**: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (**Ε.Π.Ε.**),Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (**Ι.Κ.Ε.**)

2.3 Σύσταση- Λειτουργία

Ένα νομικό πρόσωπο ή μια νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, εφόσον :

1. Έχει συσταθεί ή έχει ιδρυθεί σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο.
2. Έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα ή
3. Ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στην διάρκεια του φορολογικού έτους.

Ο «τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης» είναι στην Ελλάδα με βάση τα πραγματικά περιστατικά και τις συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τα εξής:

- α) τον τόπο άσκησης καθημερινής διοίκησης,
- β) τον τόπο λήψης στρατηγικών αποφάσεων,
- γ) τον τόπο ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων,
- δ) τον τόπο τήρησης βιβλίων και στοιχείων,
- ε) τον τόπο συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης,
- στ) την κατοικία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης.

Σε συνδυασμό με τη συνδρομή των παραπάνω περιστατικών και συνθηκών είναι δυνατόν να συνεκτιμάται και η κατοικία της πλειοψηφίας των μετόχων ή εταίρων.

Συμπερασματικά, αφού η άσκηση της διοίκησης θα πρέπει να είναι μόνο στην Ελλάδα θεωρείται ως **μόνιμη εγκατάσταση**

Ως **μόνιμη εγκατάσταση** θεωρείται ο καθορισμένος τόπος άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλω ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης .

Σε αυτή περιλαμβάνονται :

- **ο τόπος της διοίκησης**
 - **το υποκατάστημα**
 - **το γραφείο**
 - **το εργοστάσιο**
 - **το εργαστήριο**
 - **το ορυχείο, μεταλλείο κλπ.**
- Επιπλέον, όταν ένα πρόσωπο ενεργεί για λογαριασμό της επιχείρησης και έχει εξουσιοδότηση, την οποία ασκεί συνήθως στην ημεδαπή να συνάπτει συμφωνίες

στο όνομα της επιχείρησης, τότε η επιχείρηση αυτή θεωρείται ότι έχει τη **μόνιμη εγκατάσταση** της στην Ελλάδα.

Δεν θεωρούνται ως μόνιμη εγκατάσταση:

α) τη χρήση εγκαταστάσεων αποκλειστικά για το σκοπό της αποθήκευσης, έκθεσης ή παράδοσης των αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση,

β) τη διατήρηση αποθέματος αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση αποκλειστικά με σκοπό την αποθήκευση, έκθεση ή παράδοση,

γ) τη διατήρηση αποθέματος αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση αποκλειστικά με σκοπό την επεξεργασία από άλλη επιχείρηση,

δ) τη διατήρηση καθορισμένου τόπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό την αγορά αγαθών

ή εμπορευμάτων ή τη συλλογή πληροφοριών για την επιχείρηση,

ε) τη διατήρηση ενός καθορισμένου τόπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό τη διεξαγωγή για την επιχείρηση κάθε άλλης δραστηριότητας προπαρασκευαστικού ή βοηθητικού χαρακτήρα,

στ) τη διατήρηση ενός καθορισμένου τόπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό το συνδυασμό εργασιών που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως ε' της, εφόσον η συνολική δραστηριότητα του καθορισμένου τόπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που προκύπτει από τον εν λόγω συνδυασμό έχει προπαρασκευαστικό ή βοηθητικό χαρακτήρα.

2.4 Λογιστική υποχρέωση Νομικών Προσώπων

Για κάθε νομικό πρόσωπο που έχει εμπορική ιδιότητα καλείται να έχει και εμπορικά βιβλία τα οποία θα τα ενημερώνει σύμφωνα με τις οικονομικές ενέργειές του και την περιουσία του.

Κατά συνέπεια το κράτος βάσει νόμου υποχρεώνει κάθε έμπορο στην υλοποίηση των ακόλουθων ενεργειών:

1. Να προβεί στο άνοιγμα των βιβλίων.
2. Να καταχωρίζει σε αυτά πράξεις ή περιουσιακά στοιχεία .
3. Να επιδεικνύει τα εμπορικά βιβλία στο δικαστήριο , σε δικαστικούς πραγματογνώμονες.
4. Να τα διατηρεί για ορισμένο χρονικό διάστημα

Πιο συγκεκριμένα, βάση εμπορικού νόμου θα πρέπει να υπάρχουν τα υποχρεωτικά εμπορικά βιβλία στα οποία θα περιέχετε:

- ❖ **Ημερολόγιο** : Είναι το βιβλίο, όπου καταγράφονται όλες οι εμπορικές πράξεις του εμπόρου (δηλ. συμβάσεις, συναλλακτικές διαπραγματεύσεις, αποδοχές κ.ά.) καθημερινώς.
- ❖ **Βιβλίο Απογραφής** : Είναι το βιβλίο, όπου ο έμπορος είναι υποχρεωμένος να φυλάσσει τις επιστολές που λαμβάνει αλλά και να αντιγράφει σε αυτό τις επιστολές που στέλνει. Χρησιμεύει ως αποδεικτικό μέσο των εμπορικών συναλλαγών του
- ❖ **Βιβλίο Αντιγραφής επιστολών**: Είναι το βιβλίο, όπου ο έμπορος υποχρεούται να καταγράφει όλα τα περιουσιακά του στοιχεία ανά έτος.

2.4.1 Καταγραφή οικονομικών στοιχείων και Ε.Λ.Π.

Την καταγραφή των παραπάνω ενεργειών και γενικά των οικονομικών στοιχείων είναι γνώρισμα των αρχαιοτάτων χρόνων κατά το οποίο υπάρχουν πολλές πηγές που αποδεικνύουν αυτήν την ανάγκη.

- Στην πιο σύγχρονη Ελλάδα για πρώτη φορά δημιουργείται ένα σύστημα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 που θα βοηθήσει σε αυτήν την καταγραφή και δεν ήταν άλλο από το γνωστό έως σήμερα **Ε.Λ.Γ.Σ.(Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο)**. Το σχέδιο αυτό αποτελείται από ένα σύνολο λογαριασμών οι οποίοι λειτουργούν πάνω σε ένα σύστημα κανόνων για την σωστή ταξινόμηση των λογιστικών μεγεθών.
- Μεταγενέστερα, με το Π.Δ. 186/1992 εντάχθηκε και ο **Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)** όπου θα βοηθούσε περαιτέρω στην καταγραφή όπου σύμφωνα με αυτόν ορίζονταν οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των επιτηδευματιών, σχετικά με την τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων, για την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Παρόλα αυτά , οι παραπάνω προσπάθειες λογιστικής τυποποίησης φάνηκαν ότι είχαν αρκετά «κενά» με την πάροδο των χρόνων καθώς υπήρχαν αρκετές αλληλοσυγκρουόμενες διατάξεις.
- Εν συνεχεία, την 1.1.2005 εισάγονται τα **Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.)** , τα οποία επικαλούνταν σύγχρονες λογιστικές πρακτικές υπό τη μορφή νόμων με τους οποίους θα καλούνταν να εναρμονιστούν υποχρεωτικά οι ελληνικές επιχειρήσεις κυρίως εκείνες που ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

➤ Καταλυτική ήταν όμως η περίοδος από το 2010 και μετά όταν η χώρα υπέγραψε το μνημόνιο, οι επόπτες των δανειστών μας αντιλήφθηκαν ότι η Ελλάδα είχε δημιουργήσει λογιστικούς και φορολογικούς κανόνες τήρησης βιβλίων που ήταν μοναδικοί παγκοσμίως και εμπόδιζαν τη λειτουργία όλης της οικονομίας. Οι αλλαγές που υλοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

1. Ο **Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)** καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τον **Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Φ.Α.Σ.)** σύμφωνα με Ν. 4093/2012 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.2013 και γενικά προέβλεπε στους τρόπους απεικόνισης των συναλλαγών και ποιοι είναι υπόχρεοι σε αυτούς καθώς και την τήρηση απλογραφικών και διπλογραφικών βιβλίων. Εν συνεχεία, ο **Κ.Φ.Α.Σ.** υπέστη και άλλες αλλαγές από την 1.1.2014 μέχρι και την 1.1.2015 όπου ο **Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης** καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

2. Ένταξη των **Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (Ε.Λ.Π)** σύμφωνα με το νόμο 4308/2014 σύμφωνα με τον οποίο καλείται να συμπεριλάβει

A. Κανόνες τήρησης λογιστικών αρχείων και στοιχείων .

- Αλλαγή τήρησης όλων των λογιστικών βιβλίων των εταιρειών (απλογραφικά και διπλογραφικά βιβλία)
- 2) Τα λογιστικά βιβλία θα λειτουργούν με άλλη μορφή καταχώρησης των εσόδων και εξόδων των οντοτήτων
- 3) Έκδοση παραστατικών πώλησης (τιμολόγια, Δελτία Αποστολής Α.Λ.Π. κλπ).
- 4) Έκδοση παραστατικών διακίνησης διαφορών
- 5) αποθεμάτων και υλικών

B. Πλαίσιο κατάρτισης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

- 6) Νέο Λογιστικό σχέδιο για τη καταχώρηση των συναλλαγών

(Δηλαδή τα θέματα που κάλυπταν προηγουμένως ο Κ.Β.Σ. –Κ.Φ.Α.Σ. και Ε.Α.Γ.Σ αντίστοιχα)

3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1 ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

3.1.1 Ορισμός

Η έννοια της ατομικής επιχείρησης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον ιδιοκτήτη που την ιδρύει, δηλαδή, με το φυσικό πρόσωπο το οποίο ασκεί την δραστηριότητά της. Το φυσικό πρόσωπο ενεργεί στο όνομά του και για λογαριασμό του και αναλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις της επιχείρησης έναντι τρίτων. Αυτό σημαίνει ότι το φυσικό πρόσωπο ευθύνεται εξολοκλήρου για τυχόν χρέη της επιχείρησης απέναντι σε δανειστές, προμηθευτές, κ.λπ.

3.1.2 Σύσταση της ατομικής επιχείρησης

1. Προέγκριση επωνυμίας

- Χρειάζεται βεβαίωση από το τοπικό Επιμελητήριο για δικαίωμα χρήσης της Επωνυμίας και του Διακριτικού Τίτλου.

2. Ασφάλιση Εταίρων - Φυσικών προσώπων

- Υποχρεωτική Ασφάλιση όλων των εταίρων της εταιρείας στο αρμόδιο Υποχρεωτικό Ασφαλιστικό Ταμείο που υπάγονται.

3. Δ.Ο.Υ. για έναρξη

- Έναρξη εργασιών στην ΔΟΥ έδρας με την κατάθεση απαραίτητων δικαιολογητικών

4. Επιμελητήριο για εγγραφή

- Εντός δύο μηνών από τη σύστασή της η εταιρία πρέπει να εγγραφεί στο οικείο επιμελητήριο.

5. Δ.Ο.Υ. για θεώρηση

- Απαραίτητες διαδικασίες για τη θεώρηση βιβλίων και στοιχείων με κατάθεση απαραίτητων δικαιολογητικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Κεφαλαιουχικές, είναι οι εταιρείες εκείνες στις οποίες λαμβάνεται υπόψη το στοιχείο των κεφαλαίων, το μέγεθος των εισφορών των εταίρων.

3.2 ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Α.Ε.)

3.2.1 Ορισμός

Η Α.Ε. είναι προσωπική κεφαλαιουχική εταιρεία με νομική προσωπικότητα μέσω της οποίας γίνεται η συγκέντρωση μεγάλων κεφαλαίων, για λογαριασμό μεγάλων επιχειρήσεων, με την βοήθεια συγκέντρωσης πολλών προσώπων. Για την σύσταση της

3.2.2 Ίδρυση

Το νομικό της πλαίσιο διαμορφώθηκε σύμφωνα με τον ν.2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» που όμως τροποποιήθηκε τα επόμενα χρόνια στο περιεχόμενο κάποιων διατάξεών της. Έτσι, σύμφωνα με τον νόμο, για την νόμιμη ίδρυση της Α.Ε. απαιτείται **Εταιρική Σύμβαση** η οποία περιλαμβάνει:

- **Σύσταση της εταιρείας:** Απαιτείται κατάρτιση από ένα ή περισσότερα πρόσωπα (ιδρυτής / ιδρυτές) μέσω των οποίων δηλώνεται η βούληση για ίδρυση εταιρείας.
- **Καταστατικό:** Με τον όρο αυτό νοείται ένα σύνολο κανόνων που διέπουν την λειτουργία της εταιρείας.

Το περιεχόμενο του καταστατικού έχει καθοριστεί και αυτό σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920

Περιεχόμενο Καταστατικού:

1. Επωνυμία της Εταιρείας
2. Τον σκοπό της εταιρείας
 - Θα πρέπει να προσδιορίζεται το αντικείμενο της δραστηριότητας
3. Την έδρα της
4. Την διάρκειά της
 - Μία εταιρεία δεν μπορεί να έχει αόριστη διάρκεια και επομένως στο καταστατικό πρέπει να ορίζεται μία περίοδος, που συνήθως υπερβαίνει τα 30 έτη.
5. Το ύψος και ο τρόπος καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου

- Το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου είναι υποχρεωτικά στο καταστατικό της εταιρίας και καταβάλλεται εντός δύο μηνών από την σύσταση της εταιρείας. Το ποσό αυτό μπορεί να καταβληθεί ολοκληρωτικά ή εν μέρει(ελάχιστο όριο καταβολής 60.000 ευρώ). Παρόλα αυτά, από τις 1/1/2019 σε ισχύ θα είναι το νέο θεσμικό πλαίσιο που θα ορίζει ότι το ελάχιστο κεφάλαιο θα ανέρχεται στα 25.000 ευρώ το οποίο θα καταβάλλεται ολόκληρο κατά τη σύσταση της εταιρείας.
- 6. Το είδος των μετοχών, τον αριθμό τους ,την ονομαστική τους αξία και την έκδοση τους**
- Είδος μετοχών: **Ονομαστικές ή Ανώνυμες μετοχές** (Από την 1 Ιανουαρίου 2020 καταργούνται οι ανώνυμες μετοχές κάτι που οδηγεί στη απλοποίηση, αφού πλέον οι κανόνες θα είναι ενιαίοι χωρίς διάκριση μεταξύ ονομαστικών και ανώνυμων μετοχών.)
 - Ονομαστική Αξία μετοχής: Με βάση την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας
- 7. Την ευθύνη των ιδρυτών**
- Σε περίπτωση ζημίας της εταιρίας
- 8. Τη μετατροπή ονομαστικών μετοχών σε ανώνυμες, η ανωνύμων σε ονομαστικές.**
- 9. Τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου.**
- 10. τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των Γενικών συνελεύσεων.**
- 11. Για τους ελεγκτές.**
- Τα δικαιώματα των μετόχων
 - Τον ισολογισμό και τη διάθεση των κερδών
 - Τη λύση της εταιρείας και την εκκαθάριση της περιουσίας της.

Η διαδικασία ίδρυσης της Α.Ε. ολοκληρώνεται με την **τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας** σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920

Η δημοσιότητα πραγματοποιείται:

- Με την καταχώριση, ύστερα από έλεγχο, των πράξεων και στοιχείων στο Μητρώο Ανώνυμων Εταιρειών, που τηρείται από την υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου της Νομαρχίας όπου έχει την έδρα της η εταιρεία

- Με τη δημοσίευση, με επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας και με δαπάνες της ενδιαφερόμενης εταιρείας, στο τεύχος Ανώνυμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, ανακοίνωσης για την καταχώριση στο οικείο Μητρώο Ανώνυμων Εταιρειών των Πράξεων και των στοιχείων που υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Κατ' εξαίρεση οι αρχικές και οι τροποποιημένες από τη Γενική Συνέλευση ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, εκτός από το προσάρτημα, καθώς και το πιστοποιητικό ελέγχου, δημοσιεύονται στο σύνολό τους είκοσι (20) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση της συνέλευσης και σε περίπτωση τροποποίησής τους, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από αυτή.

3.3 ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Πρόκειται για μια κεφαλαιουχική εταιρεία με νομική προσωπικότητα η οποία θεσπίστηκε με τον Ν. 959/1979 με σκοπό να διευκολύνει τις εφοπλιστικές επιχειρήσεις.

3.3.1 Ίδρυση- Σύσταση

1. **Ναυτική εταιρία** είναι η εταιρία που συνιστάται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και έχει ως αποκλειστικό σκοπό την κυριότητα ελληνικών εμπορικών πλοίων, την εκμετάλλευση ή διαχείριση ελληνικών ή ξένης σημαίας εμπορικών πλοίων, καθώς και την απόκτηση μετοχών άλλων ναυτικών εταιριών.
2. **Η ναυτική εταιρεία είναι εμπορική.**
3. **Εταιρική Σύμβαση**
 - **Η σύμβαση περί ναυτικής εταιρίας καταρτίζεται** εγγράφως και καταχωρίζεται στην Υπηρεσία Μητρώου Ναυτικών Εταιριών, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, η οποία υπηρεσία υπάγεται στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας. Με την καταχώριση της σύμβασης η εταιρεία συγκαταλέγεται στις εταιρείες με νομική προσωπικότητα.
 - **Η σύμβαση της ναυτικής εταιρείας προβλέπει :**
 - 1) Την Επωνυμία της Εταιρίας και την έδρα της
 - 2) Τον σκοπού και της διάρκειας της εταιρείας,
 - 3) Το Εταιρικό Κεφάλαιο και τις μετοχές της
 - Ως ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ορίζεται το ποσό των πέντε χιλιάδων ευρώ ή το ισάξιο αυτών σε άλλο νόμισμα, κατά την

επίσημη τιμή αυτού την ημέρα της καταχώρισης της εταιρείας στο μητρώο

- Η ονομαστική αξία κάθε μετοχής δεν μπορεί να ορισθεί κατώτερη του ενός ευρώ ή του ισάξιού του σε άλλο νόμισμα, κατά την επίσημη τιμή αυτού την ημέρα της καταχώρισης της εταιρείας στο μητρώο.

- 4) Περί του Διοικητικού συμβούλιου
- 5) Περί της Γενικής συνέλευσης
- 6) Περί των δικαιωμάτων των μετόχων,
- 7) Περί διαλύσεως και εκκαθαρίσεως της περιουσίας της εταιρείας

ΜΙΚΤΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

3.4 ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (Ε.Π.Ε)

3.4.1 Γενικά- Ορισμός

Το καθεστώς για την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) ξεκίνησε με τον Ν.3190/1955 «Περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης». Σύμφωνα με αυτόν, πρόκειται για μία ενδιάμεση μορφή εταιρίας που συνδυάζει δηλαδή στοιχεία τόσο των κεφαλαιουχικών όσο και των προσωπικών εταιριών. Η διαφοροποίησή της σε σχέση με τις άλλες εταιρείες έγκειται στο ότι σε περίπτωση χρεοκοπίας της οι εταίροι της δεν έχουν καμία προσωπική ευθύνη. Επιπλέον, η ύπαρξη ενός λογιστικού μηχανισμού προστασίας, όπως είναι το εταιρικό κεφάλαιο που διαθέτει έναντι των εταιρικών πιστωτών, την καθιστά ως τον πιο κατάλληλο τύπο εταιρίας ιδίως για μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις.

3.4.2 Ίδρυση

Η ίδρυσή της πλαισιώνεται γύρω από τον Ν.3190/1955 και για να συσταθεί χρειάζεται την κατάρτιση της **εταιρικής σύμβασης** η οποία περιλαμβάνει:

- 1) **Καταστατικό**
- 2) **Την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας**
- 3) **Την ολοσχερή καταβολή του Εταιρικού Κεφαλαίου πριν από την κατάρτιση της σύμβασης**

- 1) **Καταστατικό**

Στο νομικό πλαίσιο για της Ε.Π.Ε δεν επιβαλλόταν περιορισμός ως προς τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να συμμετέχουν στην ίδρυση της

Γι 'αυτό , στο καταστατικό βάση της τροποποίησης του Ν.3190/1955 με Π.Δ το 1993 πρέπει να προσδιορίζεται εάν η εταιρία ιδρύεται από ένα πρόσωπο (μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε) ή εάν ιδρύεται από πολλά πρόσωπα (πολυπρόσωπη Ε.Π.Ε.).

Περιεχόμενο Καταστατικού:

- **Επωνυμία Εταιρίας**
 - Διαμορφώνεται με δύο τρόπους
 - A) Βάση του ονόματος του ενός ή των περισσότερων εταίρων
 - B) Βάση του αντικειμένου της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί η εταιρεία
- **Έδρα της εταιρείας**
 - Η έδρα και η διοίκηση της εταιρείας υποχρεούται να είναι στην Ελλάδα όμως η εταιρική της σύμβαση μπορεί να προσδιορίζεται από άλλη έδρα που είναι εκτός ελληνικής επικράτειας.
- **Σκοπός της Εταιρίας**
- **Εταιρικό κεφάλαιο**
 - Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο που μπορεί να έχει μία Ε.Π.Ε δεν μπορεί να είναι κατώτερο από 18.000 ευρώ και το οποίο πρέπει να καταβάλλεται ολοσχερώς μέχρι την συντελεύσει της κατάρτισης της σύμβασης και της υπογραφής του καταστατικού.
- **Μερίδια συμμετοχής και νομικό πλαίσιο κατά την μεταβίβαση ή κατάσχεσή τους**
 - Το εταιρικό κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα εταιρικά μερίδια, η αξία των οποίων δεν μπορεί να είναι κάτω από το ποσό των 30 ευρώ. Πέρα από αυτό, για την μεταβίβαση μεριδίων απαιτείται η σύναψη σύμβασης η οποία καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας. Ενώ, για την κατάσχεση μεριδίων γίνεται μετά από άδεια του Προέδρου Πρωτοδικών όπου περνούν σε ατομικούς δανειστές κάθε εταίρου και διαμορφώνονται βάση των απαιτήσεών τους.
- **Εισφορές σε είδος**

- Στην Ε.Π.Ε δύναται η εισφορά σε είδος με την προϋπόθεση ότι το αυτό το αντικείμενο αποτελεί περιουσιακό στοιχείο αποτίμησης και εμφάνισης στον ισολογισμό.
- **Χρονική Διάρκεια**
 - Κάθε εταίρος υποχρεούται να ορίζει στο καταστατικό συγκεκριμένη χρονική διάρκεια για την οποία θα δεσμεύει τα κεφάλαια του και θα παρέχει την προσωπική του εργασία στην εταιρεία. Μετά το πέρας της διάρκειας αυτής ο εταίρος δεν χρειάζεται να παραμείνει αναγκαστικά στην Ε.Π.Ε.
- **Εταιρικές Συμφωνίες**
 - Είναι συμφωνίες μεταξύ των εταίρων ώστε να ρυθμίζουν ορισμένα ζητήματα που αφορούν στην συγκρότηση και την λειτουργία της εταιρείας.

3.5 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Ι.Κ.Ε.)

Η Ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία είναι εταιρική μορφή η οποία εισήχθη τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με τον Ν.4072 /2012.

Σύμφωνα με αυτό, η εταιρεία έχει **νομική προσωπικότητα** και είναι **εμπορική**, ακόμη και αν ο σκοπός της δεν είναι εμπορική επιχείρηση. Απαγορεύεται στην ιδιωτική εταιρεία η άσκηση επιχείρησης για την οποία έχει οριστεί από το νόμο αποκλειστικά άλλη εταιρική μορφή.

Η ίδια η εταιρεία είναι υπεύθυνη για τις **εταιρικές υποχρεώσεις** καθώς και για την **περιουσία της**.

3.5.1 Ίδρυση – Σύσταση

- Για την ίδρυση μια ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας συνιστάται ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ιδρυτές). (Επίσης, η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία μπορεί να συνιστάται από ένα πρόσωπο ή να καθίσταται μονοπρόσωπη.

Επιπλέον κατά την ίδρυσή της η εταιρεία θα πρέπει να έχει **κεφάλαιο τουλάχιστον ενός (1) ευρώ** και οι εταίροι της θα συμμετέχουν σε αυτήν με **κεφαλαιακές, με εξωκεφαλαιακές ή με εγγυητικές εισφορές**.

- Για συσταθεί η εταιρεία συνίσταται η κατάρτιση **εταιρικής σύμβασης (καταστατικό)**. Η πράξη σύστασης της εταιρείας καταρτίζεται με έγγραφο που πρέπει να περιέχει το καταστατικό. Το έγγραφο αυτό είναι συμβολαιογραφικό, αν

το επιβάλλει ειδική διάταξη νόμου αν εισφέρονται στην εταιρεία περιουσιακά στοιχεία, για τη μεταβίβαση των οποίων απαιτείται ο τύπος αυτός, ή αν επιλέγεται από τα μέρη.

3.5.2 Περιεχόμενο Καταστατικού

Στο καταστατικό θα πρέπει να προσδιορίζεται :

1. **Το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας και η τυχόν ηλεκτρονική διεύθυνση των εταίρων**
2. **Η εταιρική επωνυμία**
 - Η επωνυμία της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας σχηματίζεται είτε από το όνομα ενός ή περισσότερων εταίρων είτε από το αντικείμενο της επιχείρησης που ασκεί. Φανταστική επωνυμία είναι επίσης επιτρεπτή.
3. **Η έδρα της εταιρείας**
 - Η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία έχει την έδρα της στο δήμο που αναφέρεται στο καταστατικό της.
 - Η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία δεν έχει υποχρέωση να έχει την πραγματική της έδρα στην Ελλάδα.
4. **Ο σκοπός της εταιρείας**
5. **Η ιδιότητα της εταιρείας ως ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία**
6. **Οι εισφορές των εταίρων και το κεφάλαιο της εταιρείας**
7. **Το συνολικό αριθμό των εταιρικών μεριδίων**
8. **Ο αρχικός αριθμός των μεριδίων κάθε εταίρου καθώς και το είδος της εισφοράς που αυτά εκπροσωπούν**
9. **Ο τρόπος διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας**
10. **Η διάρκεια της εταιρείας.**
 - Η διάρκεια της εταιρείας είναι ορισμένου χρόνου. Αν δεν ορίζεται ο χρόνος της διάρκειας στο καταστατικό, η εταιρεία διαρκεί δώδεκα (12) έτη από τη σύστασή της. Η διάρκεια μπορεί να παραταθεί με απόφαση των εταίρων. Αν δεν ορίζεται κάτι άλλο, η παράταση ισχύει για δώδεκα (12) έτη.

Το καταστατικό της εταιρείας πρέπει να εγκριθεί από κάποιον αρμόδιο φορέα προκειμένου η εταιρεία να αρχίσει τις εργασίες επιδίωξης του σκοπού της.

Μετά την έγκριση του καταστατικού η διαδικασία σύστασης της εταιρείας ολοκληρώνεται με **την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας στο ΓΕ.ΜΗ** στο οποίο και εγγράφεται η εταιρεία.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Προσωπικές είναι οι εταιρίες εκείνες στις οποίες λαμβάνεται υπόψη το προσωπικό στοιχείο, τα πρόσωπα των εταίρων. Αυτές είναι δύο ειδών : Οι αστικές προσωπικές εταιρίες χωρίς νομική προσωπικότητα, στις οποίες δύο ή περισσότεροι εταίροι υποχρεώνονται αμοιβαία στην επιδίωξη κοινού σκοπού, ιδίως οικονομικού, με κοινές εισφορές (ΑΚ 741), που καθίστανται αυτόνομα υποκείμενα δικαίου αν αποκτήσουν νομική προσωπικότητα (ΑΚ 784) και οι εμπορικές προσωπικές εταιρίες, εκείνες που ο σκοπός τους είναι εμπορικός, η διενέργεια εμπορικών πράξεων (άρθ. 249 επ. Ν 4072/2012).

3.6 Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.) και Ετερόρρυθμη Εταιρεία(Ε.Ε.)

3.6.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Ως **ομόρρυθμη εταιρία** ορίζεται η ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τις υποχρεώσεις της, την περιουσία της ακόμα και για τα χρέη της ευθύνονται **όλοι** οι εταίροι.

Ενώ ως **ετερόρρυθμη εταιρία** ορίζεται η ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό αλλά για τις υποχρεώσεις τις, την περιουσία της και τα χρέη της ευθύνονται **τουλάχιστον** ένας ή περισσότεροι εταίροι εξ' ολοκλήρου (**ομόρρυθμοι εταίροι**) ενώ οι υπόλοιποι εταίροι που μπορεί να είναι **τουλάχιστον** ένας ή περισσότεροι ευθύνονται **περιορισμένα**.(**ετερόρρυθμοι εταίροι**)

Ίδρυση

- Για την ίδρυση Ομόρρυθμης Εταιρείας αλλά και της Ετερόρρυθμης, πρέπει να συμπράξουν δύο τουλάχιστον μέρη, που, κατά την έκφραση του νόμου, υποχρεούνται αμοιβαίως στην επιδίωξη κοινού σκοπού(αρ. 741 του Αστικού Κώδικα).
- Τα ιδρυτικά μέλη της Ομόρρυθμης Εταιρείας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 18ο

έτος της ηλικίας τους (σύμφωνα με το άρθρο 127 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 1329/83). Συμμετοχή ανηλίκου στην ίδρυση προσωπικής εταιρείας επιτρέπεται μόνο κατόπιν δικαστικής άδειας.

- **. Η Ομόρρυθμη Εταιρεία κατά την σύστασή της δεν χρειάζεται συμβολαιογραφικό έγγραφο για την κατάρτισή της, αντιθέτως αρκεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό.**
- **Παρομοίως, η Ετερόρρυθμη Εταιρεία δεν χρειάζεται συμβολαιογραφικό έγγραφο για την ίδρυσή της, αλλά αρκεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό.**

3.6.2 Ειδικά χαρακτηριστικά

➤ Οι εταίροι της Ομόρρυθμης Εταιρείας,

ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους για όλες τις υποχρεώσεις της εταιρείας, με αλληλέγγυα ευθύνη τους πράγμα που σημαίνει ότι με τη λύση της εταιρείας δεν παύει η ευθύνη των εταίρων για τυχόν υπάρχοντα χρέη της εταιρείας.

➤ Οι εταίροι της Ετερόρρυθμης Εταιρείας,

όπως αναφέραμε χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τους ομόρρυθμους και τους ετερόρρυθμους. Η ευθύνη των ομορρύθμων εταιριών απέναντι στους πιστωτές της εταιρείας είναι αλληλέγγυα και απεριόριστη. Η ευθύνη των ετερόρρυθμων εταιριών είναι περιορισμένη και δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό της εισφοράς τους στην εταιρία.

3.6.3 Σύσταση

Για να συσταθεί μία Ο.Ε. ή Ε.Ε. θα πρέπει:

1. Ύπαρξη Καταστατικού

- Καθίσταται αναγκαία η Σύνταξη του Ιδιωτικού Συμφωνητικού-Καταστατικού της εταιρείας. Σύμφωνα με αυτό, το καταστατικό πρέπει να προδιαγράφει όλα τα βασικά θέματα που αφορούν **τις σχέσεις των μετόχων, τη διοίκηση της εταιρείας, θέματα σχετικά με τη διάρκεια ζωής της αλλά και τη διάλυσή της**. Το καταστατικό υπογράφεται από όλους τους εταίρους και δεν χρειάζεται να συνταχθεί από ή να υπογραφεί σε συμβολαιογράφο.

Σε αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνεται:

- Επωνυμία της Εταιρείας
- Έδρα της Εταιρείας
- Σκοπός της Εταιρείας
- Διάρκεια εταιρείας
- Δικαιώματα και Υποχρεώσεις των εταίρων

- Λοιπά στοιχεία που αφορούν την εταιρεία

2. Τήρηση Διατυπώσεων Δημοσιότητας

Η κατάρτιση της σύστασης ολοκληρώνεται με την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας.

Για την επίτευξη αυτών των διατυπώσεων θα πρέπει:

- Έλεγχος της νομιμότητας της εταιρείας από το Επιμελητήριο της έδρας της
- Καταχώρηση αντίγραφου του καταστατικού, μετά την έγκρισή του, στο Πρωτοδικείο που έχει έδρα η εταιρεία.

Με την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα.

Επισύμανση για τις Αστικές Εταιρείες

Όταν η αστική εταιρεία δεν έχει νομική προσωπικότητα, τότε συστήνεται άτυπα, χωρίς δημοσιότητα και δεν μπορεί να πτωχεύσει. Όταν όμως έχει και επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αντιμετωπίζεται από το νόμο όπως **οι ομόρρυθμες και οι ετερόρρυθμες εταιρείες** εκτός από την πτώχευση, η οποία στην περίπτωση της αστικής εταιρείας με νομική προσωπικότητα επιφέρει απλά λύση της εταιρείας.

4 ΦΟΡΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

4.1 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (Κ.Φ.Ε.)

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος θεσπίστηκε σύμφωνα με τον Ν.2238/1994 και ο οποίος ρυθμίζει την φορολογία του εισοδήματος των **φυσικών και νομικών προσώπων** καθώς και κάθε είδους **νομικών οντοτήτων**. Για τον Κώδικα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος:

1. Κάθε **φυσικό πρόσωπο** το οποίο αποκτά εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Επίσης, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια του, σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο για τα εισοδήματα του που προκύπτουν στην αλλοδαπή, εφόσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.
2. Οι έμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή θεωρείται ότι κατοικούν στην Ελλάδα.

3. Η σχολάζουσα κληρονομία

4. **Νομικά πρόσωπα** όπως αυτά αναλύθηκαν παραπάνω

Δηλαδή, κάθε επιχείρηση ή εταιρία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρών με νομική προσωπικότητα.

5. **Νομικές οντότητες**

Δηλαδή, κάθε μόνωμο εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως **ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία**, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόνωμο παρόμοιας φύσης, κάθε **μορφής ίδρυμα ή σωματείο** ή οποιοδήποτε μόνωμο παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου.

4.1.1 Υποκείμενα σε φόρο

Σύμφωνα με την ανωτέρω διάκριση των επιχειρήσεων αυτών και συνδυασμό με τον Κ.Φ.Ε υποκείμενα σε φόρο είναι :

A) Κεφαλαιουχικές εταιρίες που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή αλλοδαπή χώρα

B) Προσωπικές εταιρίες που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή χώρα

Γ) Τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται τα σωματεία και τα ιδρύματα. (Εξαιρούνται από τον φόρο στην περίπτωση όπου τα έσοδα στοχεύουν στην επίδιωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, οποιαδήποτε έσοδα πέρα της εκπλήρωσης του σκοπού τους φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου.)

Δ) Οι συνεταιρισμοί και οι ενώσεις αυτών

Ε) Οι κοινωνίες αστικού δικαίου, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, οι συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα

ΣΤ) Κοινοπραξίες

Ζ) Νομικές οντότητες όπως αυτές αναφέρθηκαν παραπάνω

Η) Ατομικές επιχειρήσεις

4.1.2 Απαλλασσόμενα νομικά πρόσωπα από την φορολογία

Από το φόρο εισοδήματος απαλλάσσονται:

α) Οι φορείς γενικής κυβέρνησης με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου. Για τους σκοπούς του προηγούμενου εδαφίου στους φορείς Γενικής Κυβέρνησης δεν περιλαμβάνονται οι κεφαλαιουχικές εταιρείες, εκτός από αυτές στις οποίες το κράτος ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου συμμετέχει με ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%).

β) Η Τράπεζα της Ελλάδος

γ) Οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ), που είναι εγκατεστημένοι στην ημεδαπή ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

δ) Οι διεθνείς οργανισμοί, υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από το φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως που έχει κυρωθεί στην ημεδαπή ή τελεί υπό τον όρο της αμοιβαιότητας,

ε) το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α. Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει.

4.2 Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νομικά πρόσωπα, που έχουν νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα, καθώς και τις ατομικές επιχειρήσεις έχουν ως στόχο την επιχειρηματική δραστηριότητα απορρέει ότι για αυτήν θα απολάβουν κάποιο εισόδημα, δηλαδή, κάποια έσοδα. Τα έσοδα αυτά αποτελούν φορολογητέο εισόδημα το οποίο χαρακτηρίζεται ως **Ακαθάριστο Εισόδημα**.

Ακαθάριστο εισόδημα που αφορά κυρίως τα νομικά πρόσωπα είναι :

- Το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα
- Το εισόδημα από κεφάλαιο

Σύμφωνα με τον Ν.4172/2013 όλα τα έσοδα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα θεωρούνται ως **έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα** και τα οποία φορολογούνται κατόπιν αφαίρεσης **εκπιπτόμενων δαπανών, αποσβέσεων** και τυχόν

ζημιών από προηγούμενα έτη. Από αυτή την λογιστική διαδικασία προκύπτουν τα κέρδη από την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Για τις περιπτώσεις των ατομικών επιχειρήσεων που εμφανίζουν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα θα ισχύουν οι διατάξεις των φυσικών προσώπων

4.2.1 Συντελεστής φορολόγησης για εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Α. Για τα νομικά πρόσωπα που τηρούν απλογραφικά βιβλία (εσόδων – εξόδων)

όπως:

- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.) .
- Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς ,
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών ,
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες),
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω,
- Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα,

ισχύει ο φορολογικός συντελεστής 29% και ο οποίος είναι σε ισχύ από 01.01.2016

Β. Για τα νομικά πρόσωπα που τηρούν διπλογραφικά βιβλία(Ημερολόγιο) όπως:

- Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε.
- Τράπεζες
- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.)
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω

ισχύει αντιστοίχως ο φορολογικός συντελεστής 29% και ο οποίος είναι σε ισχύ από 01.01.2016

Εξαιρέση αποτελούν οι **αγροτικοί συνεταιρισμοί** οι οποίοι έχουν φορολογικό συντελεστή **13%**

Γ. Για τις ατομικές επιχειρήσεις

Για τις περιπτώσεις των ατομικών επιχειρήσεων που εμφανίζουν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα θα ισχύουν οι διατάξεις των φυσικών προσώπων του αρ.15 του Ν. 4172/2013 και θα φορολογούνται με την παρακάτω κλίμακα:

Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα		
Εισόδημα από (ευρώ)	Εισόδημα έως (ευρώ)	Φορολογικός Συντελεστής
0	20.000	22%
20.000,01	30.000	29%
30.000,01	40.000	37%
>=40.000,01		45%

4.2.2 Η έννοια των Εκπιπτόμενων και μη Εκπιπτόμενων Δαπανών

4.2.2.1 Εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες

Κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα, στα επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, όταν :

- α) πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της,
- β) αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση,
- γ) εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά

4.2.2.2 Μη εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες

Οι δαπάνες που δεν εκπίπτουν είναι:

- α) **Οι τόκοι** από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, εκτός από τα τραπεζικά δάνεια, διατραπεζικά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια που εκδίδουν ανώνυμες εταιρείες κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τους τόκους που θα προέκυπταν εάν το επιτόκιο ήταν ίσο με το επιτόκιο των δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό αναφέρεται στο

στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού.

β) Κάθε είδους δαπάνη που αφορά σε αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έγινε με τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής,

γ) Οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές,

δ) Προβλέψεις εκτός των οριζομένων στο άρθρο 26,

ε) Πρόστιμα και ποινές, περιλαμβανομένων των προσαυξήσεων,

στ) Η παροχή ή λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα,

ζ) Ο φόρος εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων του τέλους επιτηδεύματος και των έκτακτων εισφορών, που επιβάλλεται για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., καθώς και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ. Π. Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες, εφόσον δεν είναι εκπεστέος ως Φ. Π. Α. εισροών,

η) Το τεκμαρτό μίσθωμα σε περίπτωση ιδιόχρησης κατά το μέτρο που υπερβαίνει το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου,

θ) Οι δαπάνες για την οργάνωση και διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων που αφορούν στη σίτιση και διαμονή πελατών ή εργαζομένων της κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης,

ι) Οι δαπάνες για τη διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων, σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων προσώπων κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης,

ια) Οι δαπάνες ψυχαγωγίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που η επιχειρηματική δραστηριότητα του φορολογούμενου έχει ως κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ψυχαγωγίας και οι δαπάνες αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής,

ιβ) προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες και

ιγ) το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε., εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και

συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος - μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους - μέλους.

ιδ) Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4172/2013, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.

4.3 Εισόδημα από Κεφάλαιο

Επιπλέον, για ένα νομικό πρόσωπο ή μια νομική οντότητα καθώς και για κάθε ατομική επιχείρηση που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα, και από το οποία προκύπτουν κέρδη, φορολογείται γι' αυτό σύμφωνα με το φορολογικό πλαίσιο που ισχύει για τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων όπως αυτό προσδιορίζεται στο άρθρο 47 του Ν.4172/2013. Επομένως, και τα κέρδη που προκύπτουν από το εισόδημα του κεφαλαίου ασχέτως εάν κεφαλαιοποιηθούν ή διανεμηθούν θα πρέπει να φορολογηθούν στην περίπτωση που δεν έχουν συμπεριληφθεί στον φόρο εισοδήματος ανεξάρτητα από την ύπαρξη φορολογικών ζημιών.

Εισοδήματα από κεφάλαιο μπορεί να είναι:

4.3.1 Μερίσματα

Ως μερίσματα νοούνται τα μερίδια που αποκτούν τα πρόσωπα δικαίου από τα κέρδη μετοχών, ιδρυτικών τίτλων κ.λπ. Έτσι, στα εισοδήματα που αποκτά και ένα νομικό πρόσωπο από μέρισμα ενεργείται παρακράτηση φόρου, με την οποία δεν επέρχεται εξάντληση της φορολογικής τους υποχρέωσης, αλλά αυτά φορολογούνται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα όπως προείπαμε και ο παρακρατηθείς φόρος είναι **15%** ο οποίος συμψηφίζεται με το φόρο εισοδήματος.

Σε περίπτωση που τα μερίσματα προέρχονται από αλλοδαπό νομικό πρόσωπο ασχέτως αν εισάγονται ή όχι στην Ελλάδα φορολογούνται μαζί με λοιπά εισοδήματά τους και κατά συνέπεια και ο φόρος αυτός συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος του νομικού προσώπου στην Ελλάδα.

4.3.2 Τόκοι

Με τον όρο αυτό νοείται το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, όπως εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες και άλλων. Στα νομικά πρόσωπα ,που έχουν εισόδημα από τόκους ,με την προϋπόθεση ότι έχουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα διενεργείται φορολόγηση **15%**.

Στην περίπτωση που το εισόδημα προέρχεται από αλλοδαπό νομικό πρόσωπο, αν εισαχθεί αυτό στην Ελλάδα τότε το ημεδαπό πρόσωπο θα υποστεί παρακράτηση φόρου 15% ενώ αν, παραμείνει στην αλλοδαπή απαλλάσσεται από την φορολόγηση.

4.3.3 Δικαιώματα

Με τον όρο δικαιώματα νοείται το εισόδημα που αποκτάται:

- i) ως αντάλλαγμα για τη χρήση ή το δικαίωμα χρήσης
- ii) ως αντάλλαγμα για την απόκτηση πληροφοριών που αφορούν βιομηχανική, εμπορική ή επιστημονική πείρα κ.α.

Τα νομικά πρόσωπα με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα φορολογούνται γι' αυτά με 20% ασχέτως από πού προέρχονται.

Δ)Αμοιβές για τεχνικά έργα, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές ή παρόμοιες υπηρεσίες

4.3.4 Για το ασφάλισμα

Η δήλωση απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα υποβάλλεται ηλεκτρονικά στην Δ.Ο.Υ και ο φόρος που προκύπτει αποδίδεται το αργότερο μέχρι το τέλος του δεύτερου μήνα από την ημερομηνία καταβολής της υποκειμένης σε παρακράτηση πληρωμής.

4.4 Παρακράτηση φόρου στην περίπτωση πληρωμών

Γενικά, σε παρακράτηση φόρου **υπόκειται κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα ή φυσικό πρόσωπο** που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, **οι φορείς γενικής κυβέρνησης ή κάθε φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, αλλά δραστηριοποιείται μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα, και προβαίνει σε πληρωμές σύμφωνα με το αρ.62 του Ν.4172/2013.** Οι πληρωμές που υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου είναι :

- α) μερίσματα,
- β) τόκοι,
- γ) δικαιώματα (royalties),
- δ) αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες, ανεξαρτήτως εάν έχουν παρασχεθεί στην Ελλάδα, όταν ο λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό πρόσωπο,
- ε) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικά καταβαλλόμενης παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,
- στ) η υπεραξία που αποκτά φυσικό πρόσωπο από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας

Ειδικότερα, για τα νομικά πρόσωπα παρακρατείται φόρος σε περιπτώσεις όπως:

- Όταν δεν έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και λαμβάνει αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες ή και αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες .

Δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου όταν τα νομικά πρόσωπα έχουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα και λαμβάνουν :

- Αμοιβές για υπηρεσίες,
- Αμοιβές για δικαιώματα

4.5 Προκαταβολή φόρου

Αφού η εκάστοτε επιχείρηση υποβάλλει την σχετική δήλωση για τον φόρο εισοδήματος όπως προβλέπεται από τον νόμο θα προκύψει ο ανάλογος φόρος ο οποίος θα πρέπει να προκαταβληθεί για το τρέχων φορολογικό έτος.

Για τις ατομικές επιχειρήσεις ,τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες βεβαιώνεται ότι **το ποσοστό του ποσού που προκαταβάλλεται είναι 100%** και το οποίο είναι σε ισχύ από 1.1.2014

- ✓ Κατ' εξαίρεση, ισχύει μειωμένη υποχρέωση προκαταβολής φόρου κατά **50% για τα τρία πρώτα φορολογικά έτη** από τη δήλωση έναρξης εργασιών των νομικών προσώπων (όχι όμως όταν τα νομικά πρόσωπα προέρχονται από μετατροπή ή συγχώνευση).

4.6 Φόρος Ακίνητης Περιουσίας

4.6.1 Γενικά

Ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας απασχολεί και επιβαρύνει σε μεγάλο βαθμό τους φορολογούμενους είτε πρόκειται για φυσικό πρόσωπα όπως είναι και οι ατομικές επιχειρήσεις είτε για μιλάμε νομικά πρόσωπα. Εισήχθη επισήμως, το 1975 ως νόμος του κράτους και από τότε έχουν επέλθει συνεχείς αλλαγές στο περιεχόμενό του. Ιδιαίτερος, τα χρόνια της κρίσης έγινε ραγδαία η αύξηση του με αποτέλεσμα να επηρεαστούν σε μεγάλο βαθμό οι πολίτες της χώρας καθώς δυσκολεύονται μέχρι και σήμερα να ανταπεξέλθουν στην καταβολή του προς το κράτος δημιουργώντας χρέος προς αυτό. Όμως για να καταλάβουμε καλύτερα για το τι πρόκειται χρειάζεται να εμβαθύνουμε στην έννοια και το περιεχόμενό του.

Πρόκειται για έναν προοδευτικό φόρο που προσπαθεί να δημιουργήσει δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους, αλλά μπορεί να πλήξει άμεσα την αποταμίευση. Η τελευταία κωδικοποίηση του που ισχύει μέχρι και σήμερα έγινε με τον Ν.4223/2013 όπου ονομάστηκε ΕΝ.Φ.Ι.Α.(Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων) και είναι σε ισχύ από το έτος του 2014 και για κάθε επόμενο έτος. Σύμφωνα με αυτόν, επιβάλλεται στα εμπράγματα δικαιώματα της πλήρους κυριότητας, της επικαρπίας, της οίκησης και της επιφάνειας πάνω στα ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα. Για να προκύψει το ποσό του φόρου πρώτα υπολογίζεται ο **κύριος φόρος** πάνω στο εκάστοτε ακίνητο και εν συνεχεία προστίθεται σε αυτόν ο **συμπληρωματικός φόρος** που υπολογίζεται με βάση την αξία των δικαιωμάτων πάνω στα ακίνητα του υποκείμενου φόρου. Υποκείμενα σε αυτό τον φόρο είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και κάθε είδους νομική οντότητα που κατέχουν εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητα πάνω στην Ελλάδα.

4.6.2 Υπολογισμός κύριου φόρου

Ο υπολογισμός του φόρου γίνεται με **βάση την φορολογική ζώνη** τόσο των κτισμάτων όσο και των δικαιωμάτων.

Επιπλέον θα πρέπει να συμπεριληφθούν κάποιοι βασικοί παράγοντες όπως που υπολογίζονται όπως :

1. Η τοποθεσία του ακινήτου
2. Οι συντελεστές που αυξομειώνονται ανάλογα με ορισμένα χαρακτηριστικά του ακινήτου (πχ. παλαιότητα, όροφος, επιφάνεια, χρήση)

4.6.3 Υπολογισμός συμπληρωματικού φόρου Ν.Π

Για νομικά πρόσωπα, η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας τους υπόκειται σε συμπληρωματικό φόρο υπολογίζονται με συντελεστή 0,55% και 0,1% για ακίνητα που ιδοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

Οι θετικές επιδράσεις στην οικονομία φαίνονται στις αρχές του 2015 ωστόσο το 2016 η χώρα θα εμφανίσει πρωτογενές πλεόνασμα 4,2% του ΑΕΠ έπειτα από πολλές δεκαετίες κάτι που φαίνεται ενθαρρυντικό καθώς το αποτέλεσμα είναι οκταπλάσιο του αρχικού στόχου που ήταν 0,5%. Στην υπέρβαση του στόχου συνετέλεσε τόσο η εισπραξιμότητα των εσόδων αλλά και η συγκράτηση δημοσίων δαπανών. Παρόλα αυτά, αυτή η σημαντική αύξηση εσόδων οφείλεται στην μεγάλη προσπάθεια φυσικών αλλά κυρίως νομικών προσώπων να υπεραποδώσουν τους φόρους εισοδήματος κάτι που όμως επιβάρυνε την πραγματική οικονομία καθώς οι πόροι αυτοί αφαιρέθηκαν τόσο από την παραγωγική διαδικασία όσο και από την δυνατότητα να ενισχυθεί η ιδιωτική κατανάλωση ή να αυξηθεί η αποταμίευση του ιδιωτικού τομέα, κάτι που θα διευκόλυνε τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων και θα συνέβαλλε στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας. Ως συνέπεια της υπεραπόδοσης φόρων, στην οικονομία δημιουργήθηκε έλλειψη ρευστότητας κάτι που προκάλεσε την συσσώρευση ιδιωτικού χρέους προς το Δημόσιο, το οποίο έδειχνε την αδυναμία των φορολογουμένων να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

5.2 Φορολογικά Έσοδα ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής πολιτικής

Ως γενική θεωρία τα φορολογικά έσοδα προέρχονται από την επιβολή φόρων και από τον δανεισμό. Η πρώτη περίπτωση της επιβολής των φόρων είναι διεθνώς η πιο συνήθης και η πιο αποτελεσματική. Πιο συγκεκριμένα, στην χώρα μας η άμεση φορολόγηση ήταν πάντα το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων της και με κύριο έσοδο

τον φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Πάνω σε αυτήν την λογική, με την βοήθεια άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής δύναται στην εκάστοτε κυβερνητική εξουσία να διαχειρίζεται τα οικονομικά του δημοσίου αυξομειώνοντας τους συντελεστές φορολόγησης των φόρων με απώτερο σκοπό την αύξηση εσόδων.

Σύμφωνα με οικονομικές αναλύσεις τα τελευταία έτη η χώρα δείχνει να έχει θετικά αποτελέσματα στο επίπεδο των εσόδων της. Το αποτέλεσμα αυτό ήταν εμφανές καθώς από το 2015 μέχρι και τώρα το Υπουργείο Οικονομικών κάνει λόγω για αύξηση εισπραξιμότητας εσόδων σε πολλές κατηγορίες φόρων. Σε

ότι αφορά τα νομικά πρόσωπα ,εν έτη 2016 καταγράφεται ότι ανταποκρίθηκαν πιο θετικά στην καταβολή του φόρου εισοδήματος έναντι του 2015 αυξάνοντας κατά 3,50 ποσοστιαίες μονάδες κάτι το οποίο καταγράφεται και ταμειακά (βλ. *διάγραμμα 1*)

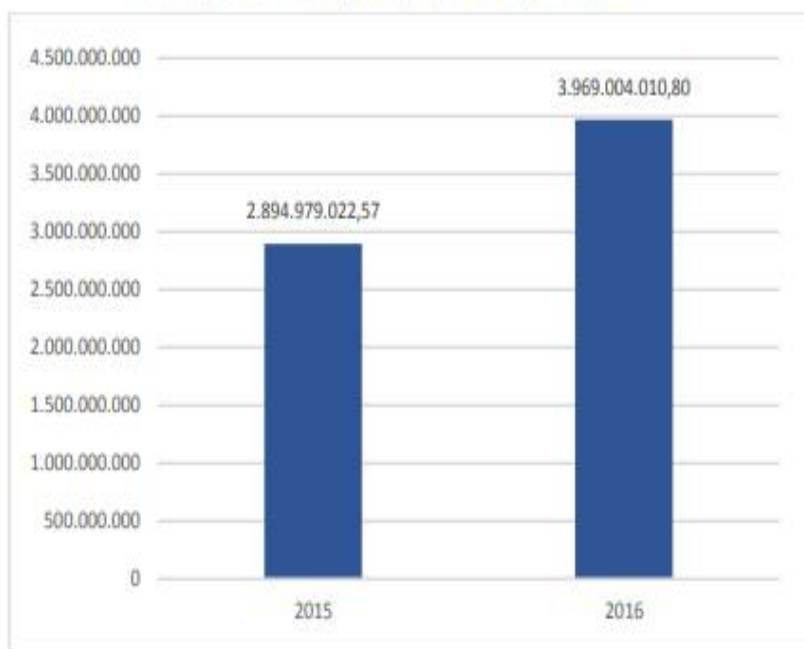
ενώ σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι επιτευχθεί θετική μεταβολή ποσοστού κατά 2,20 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του μέσου όρου της προηγούμενης πενταετίας 2010-2015.

Παρόλη όμως την θετική πορεία , το 2017 τα έσοδα

εμφανίζονται μειωμένα κατά 12,54% σε σχέση με το 2016 (βλ. *διάγραμμα 2*) ,καθώς

Διάγραμμα 1

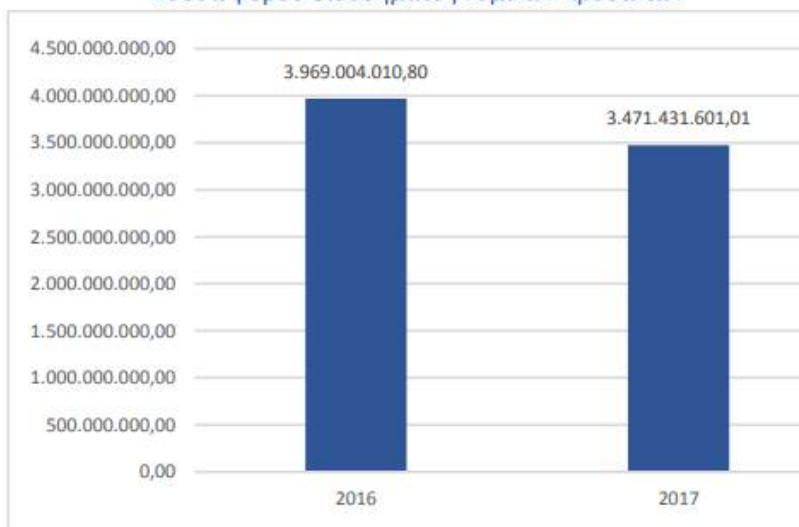
Έσοδα φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή δεδομένων: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

Διάγραμμα 2

Έσοδα φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή δεδομένων: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

η καταβολή των φόρων από τις επιχειρήσεις αυξήθηκαν θεαματικά εν έτη 2016 προκαλώντας έλλειψη ρευστοποίησης σε αυτές το οποίο είχε ταμειακό αντίκρισμα τον επόμενο χρόνο αφού δημιουργήθηκε αυτή η απώλεια εσόδων.

Τα ανωτέρω αποτελέσματα είχαν σαν συνέπεια την μεγάλη αύξηση σε ταμειακή βάση για το 2016 από την είσπραξη άμεσων και έμμεσων φόρων κατά 3,7 δισεκ. ευρώ, ενώ για το 2017 τα νούμερα κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα με μια μικρή αύξηση . Συνεπώς, η αύξηση της ταμειακής βάσης συσχετίζεται άμεσα με την εισπραξιμότητα των φόρων η οποία έχει βελτιωθεί συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια και μπορεί να καταφέρει ακόμα πιο βέλτιστα αποτελέσματα με την χρήση καταλλήλων εργασιών όπως τη λήψη μέτρων ενίσχυσης της φορολογικής διοίκησης, τη διεύρυνση χρήσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών και τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης.

5.3 Αρνητικές επιπτώσεις της Δημοσιονομικής Διαχείρισης

5.3.1 Γενικά

Σε κάθε οικονομία, η κάθε χώρα, είναι βασισμένη στα κοινωνικά και οικονομικά επίπεδα της όπου μέσα από τα αυτά καλείται να εφαρμόσει μία συγκεκριμένη δημοσιονομική πολιτική που έχει σκοπό την σωστή οικονομική ροή και λειτουργία του εκάστοτε κράτους. Παρόλα αυτά, στην προσπάθεια άσκησης της λειτουργίας αυτής δεν αποδίδονται πάντα θετικά αποτελέσματα ιδίως όταν η δημοσιονομική πολιτική χαρακτηρίζεται ως «σκληρή». Συνεπώς ,σε πολλές περιπτώσεις η άσκηση της πολιτικής αυτής οδηγεί στα φαινόμενα της **φοροδιαφυγής** και την **φοροαποφυγής** τα οποία διαχρονικά και παγκοσμίως αποτελούν το «αγκάθι» στην ανάπτυξη πολλών οικονομιών.

5.3.2 Φοροδιαφυγή

Η **φοροδιαφυγή** ως έννοια θεωρείται κάθε κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου, με την οποία επιδιώκει τη μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή την αποφυγή καταβολής του φόρου που του έχει βεβαιωθεί. Ο όρος αυτός ταυτίζεται άμεσα με την καταστρατήγηση των διατάξεων των ισχυόντων

φορολογικών νόμων, όπως για παράδειγμα την παράλειψη υποβολής φορολογικής δήλωσης ή υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή εικονικών φορολογικών παραστατικών.

Η ύπαρξη αυτής αναγνωρίζεται διεθνώς και διενεργούνται συνεχώς έργα για την καταπολέμηση της. Ωστόσο, για να επιτευχθεί η πάταξη της φοροδιαφυγής θα πρέπει να κεντρίσουμε τόσο στους κύριους λόγους για τους οποίους προκύπτει φοροδιαφυγή όσο και στις συνέπειες που προκύπτουν από αυτήν στην οικονομία.

Κύρια αίτια:

- Υψηλοί φορολογικοί συντελεστές.
- Αδυναμία φοροεισπρακτικών υπηρεσιών να καταγράψουν, να ελέγξουν και να εισπράξουν το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Ο τρόπος διακυβέρνησης μιας χώρας και διαχείρισης του δημοσίου χρήματος και ιδιαίτερα του προϊόντος των φορολογιών.
- Η άδικη κι αυθαίρετη μεταχείριση των φορολογουμένων από το κράτος.
- Το στάδιο του οικονομικού κύκλου που βρίσκεται η οικονομία ιδίως σε περίοδο οικονομικής κρίσης.

Παρόλα τα ανωτέρω, θα πρέπει να εμβαθύνουμε στα αίτια της φοροδιαφυγής που προκύπτουν στην Ελλάδα καθώς χαρακτηρίζονται από μεγάλη πολυπλοκότητα εξαιτίας της οργανωτικής και νομοθετικής της δομής. Χαρακτηριστικό είναι η συνεχής μεταβολή των φόρων τόσο σε επίπεδο ποσοστών όσο και σε επίπεδο ένταξης καινούργιων την στιγμή που τα εισοδήματα και κέρδη των πολιτών και επιχειρήσεων μειώθηκαν δραματικά. Συνεπώς, η συνεχής διακύμανση της φορολογικής πολιτικής καθώς και έλλειψη πρωτοβουλίας των πολιτικών για σταθερότητα δημιουργεί μία εικόνα αστάθειας στην οποία τα πάντα αλλάζουν με αποτέλεσμα πολλά από τα νομικά και φυσικά πρόσωπα της χώρας να επιλέγουν το δρόμο της φοροδιαφυγής.

5.3.3 Παραοικονομία

Ως συνέπεια της εκτεταμένης φοροδιαφυγής είναι η ύπαρξη της παραοικονομίας και με τον όρο αυτό εννοούμε κάποια τμήματα της οικονομικής δραστηριότητας της εκάστοτε χώρας τα οποία ασκούνται παράνομα και δεν μπορούν να καταγραφούν σε επίσημα στοιχεία. Πολλές φορές, οι δύο αυτές έννοιες συγχέονται λανθασμένα καθώς η ύπαρξη της φοροδιαφυγής γεννά την παραοικονομία αλλά όχι πάντοτε. Παρόλα αυτά, και τα δύο αρνητικά φαινόμενα εμφανίζονται διαχρονικά στην χώρα μας καθώς με βάση τις μελέτες τα ποσοστά παραοικονομίας κυμαίνονται στο 20%-30% του ΑΕΠ νούμερα πολύ υψηλά για την ελληνική οικονομία και τα οποία προέρχονται από την παρατεταμένη φοροδιαφυγή. Έτσι, η παραοικονομία τείνει να

είναι ένα βασικό και πολυετές πρόβλημα στην Ελλάδα ιδίως στο κομμάτι των επιχειρήσεων αφού ένα μεγάλο ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθίσταται δύσκολο να ελεγχθούν λόγω της αδυναμίας των αρχών με αποτέλεσμα να φοροδιαφεύγουν και να προωθούν την αδήλωτη εργασία.

Όλα αυτά σε συνδυασμό με άλλα επιμέρους προβλήματα που προκύπτουν δεν μπορούν να διαμορφώσουν μία ξεκάθαρη εικόνα τόσο για το μέγεθος της φοροδιαφυγής όσο και για το μέγεθος της παραοικονομίας και ακόμα χειρότερα είναι ότι δεν μπορεί να απεικονιστεί το πραγματικό Α.Ε.Π. της χώρας μας. Με αναφορά αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να κάνουμε μια συγκριτική ανάλυση των περιπτώσεων ύπαρξης και μη ύπαρξης της παραοικονομίας στην οικονομία με την βοήθεια των πινάκων ώστε να κατανοήσουμε πόσο σημαντική είναι η επιρροή της στα αποτελέσματα της οικονομία μας .

Πίνακας Α Μακροχρόνιες επιδράσεις της αύξησης των φορολογικών εσόδων, με και χωρίς παραοικονομία

Μεταβλητές	Αύξηση φορολογικών εσόδων/ΑΕΠ κατά:			
	Μία ποσοστιαία μονάδα		Δύο ποσοστιαίες μονάδες	
	Με παραοικονομία	Χωρίς παραοικονομία	Με παραοικονομία	Χωρίς παραοικονομία
ΑΕΠ (ποσοστιαία μεταβολή)	-2,8	-1,5	-5,6	-3,1
“Πραγματική” παραγωγή (ποσοστιαία μεταβολή)	-1,8	-	-3,7	-
Παραοικονομία/ΑΕΠ (μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες)	1,3	-	3,0	-
Αδήλωτη απασχόληση/επίσημη απασχόληση (μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες)	1,4	-	2,7	-

Πηγή: Υπολογισμοί της Τράπεζας της Ελλάδος.
Σημείωση: Η “πραγματική” παραγωγή ορίζεται ως το άθροισμα του ΑΕΠ και της παραγωγής στην ανεπίσημη οικονομία. Τα αποτελέσματα του πίνακα προκύπτουν ως απλοί μέσοι όροι των μακροχρόνιων επιδράσεων των αυξήσεων των συντελεστών φορολόγησης της κατανάλωσης, του εισοδήματος από εργασία και από κεφάλαιο και του εισοδήματος των επιχειρήσεων, οι οποίες αυξάνουν τα αντίστοιχα φορολογικά έσοδα κατά μία ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ σε μόνιμη βάση.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος Ενδιάμεση Έκθεση 2017

Στην περίπτωση του **Πίνακα Α** βλέπουμε τι συμβαίνει εάν υπάρξει αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά μία ή και δύο μονάδες ενώ ταυτόχρονα διακρίνουμε πως επηρεάζονται **το ΑΕΠ, η πραγματική παραγωγή και η αδήλωτη εργασία** όταν υπάρχει αλλά και όταν δεν υπάρχει η παραοικονομία. Μπορούμε να καταλάβουμε, ότι και στις τέσσερις περιπτώσεις (περίπτωση αύξησης μίας και δύο μονάδων) παράγοντας παραοικονομίας επηρεάζει σημαντικά διακρίνοντας διαφορετικά αποτελέσματα.

Έτσι, μετακινώντας τους φορολογικά έσοδα(μία ή δύο μονάδες) και με την ύπαρξη της παραοικονομίας μακροχρόνια :

- το **ΑΕΠ** φαίνεται να μειώνεται κατά 2,8 και 5,6 αντιστοίχως πράγμα το οποίο σημαίνει την δημιουργία κινήτρων για τη μεταφορά πραγματικών πόρων από την επίσημη οικονομία στην παραοικονομία
- μεταφορά της **παραγωγής** και της **απασχόλησης** κατά 1,3 και 1,4 (πρώτη περίπτωση) ενώ κατά 3,0 και 2,7 (δεύτερη περίπτωση) αντίστοιχα οδηγεί στην μείωση των φορολογικών εσόδων το οποίο συνεπάγεται ότι θα απαιτηθούν μεγαλύτερες αυξήσεις των φορολογικών συντελεστών προκειμένου να επιτευχθεί ο δημοσιονομικός στόχος και με αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος αυξήσεων των φορολογικών συντελεστών και της παραοικονομίας που βοηθά στην περαιτέρω συρρίκνωση της επίσημης παραγωγής

Ενώ, στις περιπτώσεις που **δεν υπάρχει παραοικονομία** καταλαβαίνουμε ότι απαιτούμενες αυξήσεις των φορολογικών συντελεστών προκειμένου να επιτευχθούν οι φορολογικοί στόχοι του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής θα ήταν σημαντικά μικρότερες.

Πίνακας Β Μακροχρόνιες επιδράσεις της μείωσης των δημόσιων δαπανών, με και χωρίς παραοικονομία

Μεταβλητές	Μείωση δημόσιων δαπανών/ΑΕΠ κατά:			
	Μία ποσοστιαία μονάδα		Δύο ποσοστιαίες μονάδες	
	Με παραοικονομία	Χωρίς παραοικονομία	Με παραοικονομία	Χωρίς παραοικονομία
ΑΕΠ (ποσοστιαία μεταβολή)	-1,7	-1,3	-3,4	-2,7
"Πραγματική" παραγωγή (ποσοστιαία μεταβολή)	-1,3	-	-2,6	-
Παραοικονομία/ΑΕΠ (μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες)	0,6	-	1,3	-
Αδήλωτη απασχόληση/επίσημη απασχόληση (μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες)	0,4	-	0,9	-

Πηγή: Υπολογισμοί της Τράπεζας της Ελλάδος.
 Σημείωση: Η "πραγματική" παραγωγή ορίζεται ως το άθροισμα του ΑΕΠ και της παραγωγής στην ανεπίσημη οικονομία. Τα αποτελέσματα του πίνακα προσιμπλύνονται ως απλοί μέσοι όροι των μακροχρόνιων επιδράσεων των μειώσεων των δημόσιων δαπανών για ενδιάμεση κατά-νάλωση, μισθούς και επενδύσεις κατά μία ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ σε μόνιμη βάση.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος Ενδιάμεση Έκθεση 2017

Στην περίπτωση του **Πίνακα Β** βλέπουμε τι συμβαίνει εάν υπάρξει μείωση των δαπανών κατά μία ή και δύο μονάδες ενώ ταυτόχρονα διακρίνουμε πως επηρεάζονται **το ΑΕΠ, η πραγματική παραγωγή και η αδήλωτη εργασία** όταν υπάρχει αλλά και όταν δεν υπάρχει η παραοικονομία. Μπορούμε να δούμε ότι:

- η μείωση δαπανών με και χωρίς παραοικονομία δεν φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά το **ΑΕΠ**. Αυτό συμβαίνει αφού σε αντίθεση με τους υψηλότερους φόρους που μειώνουν άμεσα τις αποδόσεις των παραγωγικών συντελεστών στην επίσημη οικονομία, η μείωση των δημόσιων δαπανών τις επηρεάζει έμμεσα μέσω της μείωσης της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται στην επίσημη οικονομία.

Συνεπώς, τα κίνητρα μεταφοράς παραγωγικών πόρων προς την ανεπίσημη οικονομία σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι τόσο ισχυρά.

Επομένως, με βάση αυτή την ανάλυση μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η παραοικονομία αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της επίδρασης της δημοσιονομικής πολιτικής στην οικονομική δραστηριότητα ,ενώ, όταν παραβλέπεται η ύπαρξη της στο σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής, μπορεί να υπάρξει σημαντική υποεκτίμηση της επίδρασής της τόσο στο ΑΕΠ και την απασχόληση και όσο και στην υπερεκτίμηση των φορολογικών εσόδων.

5.3.4 Φοροαποφυγή

Η φοροαποφυγή η οποία δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια της φοροδιαφυγής νοείται μια καθόλα νόμιμη ενέργεια η οποία γίνεται από την πλευρά του φορολογούμενου ,στην προσπάθειά του να μειωθούν ή ακόμη και να αποφευχθούν οι φορολογικές του υποχρεώσεις ,εκμεταλλευόμενος τα κενά του νόμου .

Στην οικονομία η ύπαρξη της έχει προκαλέσει μεγάλους προβληματισμούς σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς το φαινόμενο έχει ενταθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Γι αυτό το λόγο έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την μείωση του φαινομένου της φοροαποφυγής. Συγκεκριμένα, ο ΟΟΣΑ είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος συνεργαζόμενος με αναπτυγμένες χώρες , οι οποίες έχουν κοινές αρχές σε θέματα δημοκρατίας και αγοράς ,προσπαθούν να μελετήσουν και να αντιμετωπίσουν τυχόν προβλήματα που προκύπτουν (οικονομικά, κοινωνικά κ.τ.λ.) ανταλλάσσοντας πληροφορίες. Έτσι, βάση μελετών και στατιστικών του ΟΟΣΑ διαβλέπει ότι τόσο Διεθνείς επιχειρήσεις όσο και εγχώριες επιλέγουν με ποικίλους τρόπους να αυξήσουν τα κέρδη τους φοροαποφεύγοντας. Για την επίτευξη του σκοπού συνήθεις πρακτικές που ακολουθούν είναι να ιδρύουν υπεράκτιες εταιρείες, να χρησιμοποιούν μεταβιβαστική τιμολόγηση μέσω ενδοομιλικών συναλλαγών ,τριγωνικές συναλλαγές σε χώρες με πολύ χαμηλό φορολογικό συντελεστή οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «φορολογικοί παράδεισοι».

5.3.5 Καταπολέμηση την φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής

Η αντιμετώπιση των φαινομένων της φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής κρίνεται αναγκαία όμως ,καθίσταται και δύσκολη καθώς εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ένας σημαντικός εξ' αυτών είναι ότι δημιουργείται το «αίσθημα» στο ότι οι φορολογούμενοι ,είτε πρόκειται για φυσικά είτε για νομικά πρόσωπα, ψάχνουν

τρόπους τόσο νόμιμους αλλά όσο και παράνομους ώστε να αποφύγουν να αποδώσουν το φορολογικό κομμάτι που τους αναλογεί. Γι αυτό το λόγο , έχουν ενταχθεί στην Ελληνική νομοθεσία νόμοι ώστε να αποφευχθούν τέτοια φαινόμενα.

- **Χρήση πλαστικού χρήματος**

Η υποχρεωτική ένταξη της χρήσης πλαστικού χρήματος στην ελληνική αγορά ήταν πολύ σημαντική καθώς σημειώθηκε αύξηση εσόδων λόγω αυτής από την περίοδο του 2016-2017 και έπειτα ενώ, αναγκαίο προβλέπεται το χρονικό περιθώριο τριών ετών μέχρι τα μέσα του 2020 για τη σταδιακή ένταξη όλων των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών στο δίκτυο ηλεκτρονικών συναλλαγών μέσω πλαστικού χρήματος.

- **Χρήση ενδοομιλικών συναλλαγών με την μέθοδο της αρχής των ίσων αποστάσεων**

Οι ενδοομιλικές συναλλαγές εισήχθησαν στο άρθρο 50 στο Ν.4172/2013 και αφορά νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που πραγματοποιούν συναλλαγές, διεθνείς ή εγχώριες, μεταξύ συνδεδεμένων προσώπων. Για να εφαρμοστούν οι ενδοομιλικές συναλλαγές θα πρέπει να υπάρχουν οι ανάλογες τις κατευθυντήριες γραμμές από τον ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με αυτό, εισήχθη με τον Ν.4174/2013 στο άρθρο 4 ότι οι τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών θα πρέπει να γίνονται με την μέθοδο των ίσων αποστάσεων καθώς είναι η πιο αποδεκτή μέθοδος που προτείνει ο ΟΟΣΑ. Πρακτικά, πρόκειται για τιμολογήσεις που γίνονται μεταξύ των συνδεδεμένων εταιρειών οι οποίες πρέπει να διενεργούνται με ίσους όρους όπως και στην περίπτωση των ανεξάρτητων εταιρειών. Με την μέθοδο αυτή, αποφεύγεται η δυνατότητα να υπάρξουν υπερτιμολογήσεις μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών που πολλές φορές αποσκοπούν στην δημιουργία κέρδους.

- **Σύμβαση διοικητικής συνδρομής**

Πρόκειται για την σύμβαση που υπογράφει και εισήχθη με τον Ν.4153/2013 για την αμοιβαία διοικητική συνεργασία σε φορολογικά θέματα . Καθίσταται μια πολύ σημαντική ενέργεια σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς μέσα από αυτήν δύναται στην χώρας μας, και σε κάθε συνεργαζόμενο κράτος που έχει υπογράψει αντίστοιχα, η δυνατότητα να αντλεί και να ανταλλάσει πληροφορίες για τους φορολογουμένους με σκοπό να υπάρξει διαφάνεια στο κομμάτι της φορολογίας αλλά και να είναι δικαιότερο για όλους τους φορολογουμένους.

- **Ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες**

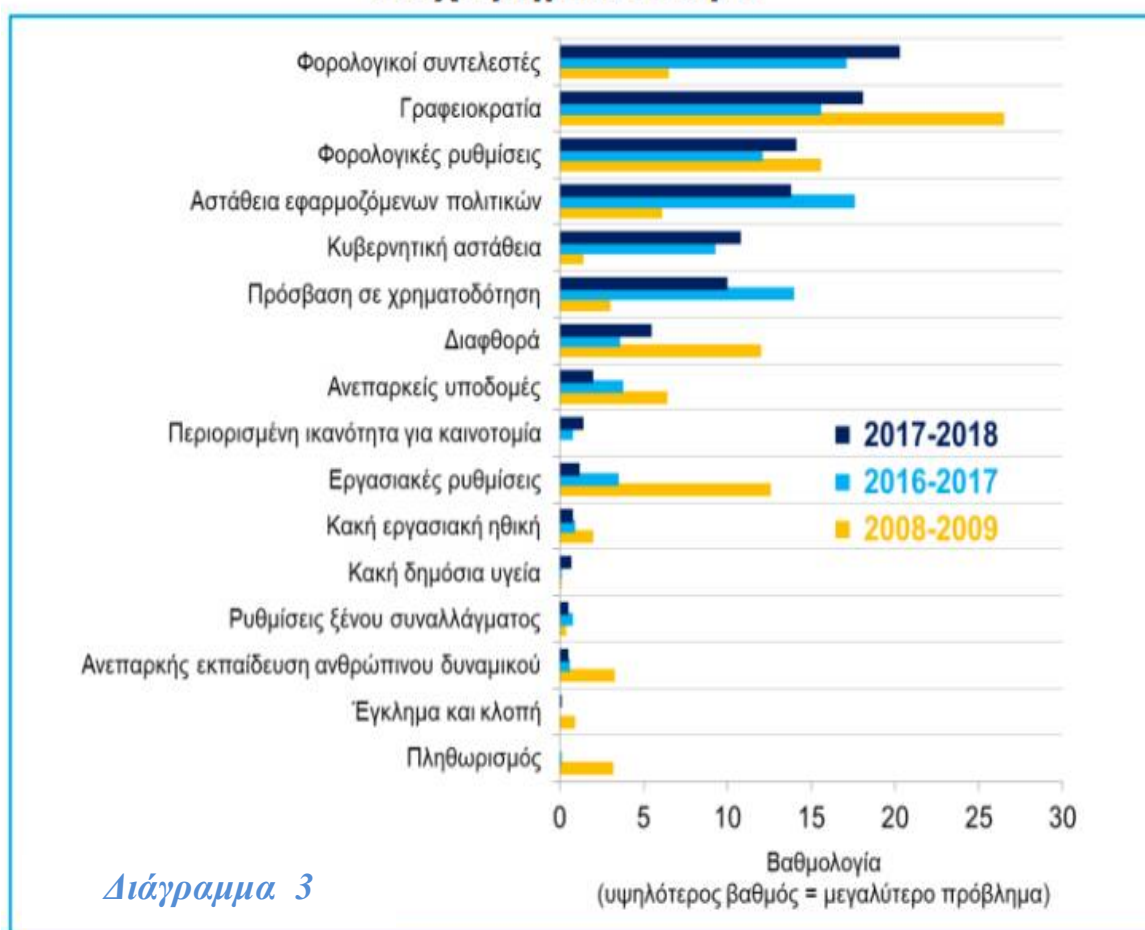
Πρόκειται για κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο συμμετέχει σε αλλοδαπή εταιρεία και είναι φορολογικός κάτοικος μη συνεργάσιμης χώρας ή χώρας με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, τότε ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί στην Ελλάδα για τα κέρδη της.

5.3.6 Η σημαντικότητα του επιχειρείν

Πέρα από το βασικό και διαχρονικό πρόβλημα της χώρας που είναι η παραοικονομία θα μπορούσε να πει κανείς ότι το φαινόμενο δεν είναι γνώρισμα μόνο της Ελλάδας καθώς πολλές είναι οι χώρες μαστίζουν από αυτό και προσπαθούν να το λύσουν. Όμως, εξίσου διαχρονικό πρόβλημα καταλήγει να αποτελεί εν έτη 2017 και η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. Οι ελληνικές επιχειρήσεις συνεχώς συρρικνώνονται και σε μεγάλο ποσοστό κλείνουν η μία μετά την άλλη όταν ταυτόχρονα η δημιουργία καινούργιων καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη. Τόσο οι εγχώριοι αλλά όσο και οι ξένοι επενδυτές δεν βλέπουν με «καλό μάτι» μία επένδυση στην Ελλάδα καθώς επηρεάζονται από καθοριστικούς παράγοντες που μπορεί να διαμορφώσουν μια υγιή επένδυση (βλ παρακάτω διάγραμμα 3). Παρατηρώντας το διάγραμμα, βλέπουμε τους παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα την δημιουργία μίας επένδυσης και αν και έχουν βελτιωθεί, σε γενικές γραμμές κατά την πάροδο του χρόνου, δεν τείνουν να φτάνουν σε χαμηλά επιθυμητά επίπεδα. Σύνηθες πλέον είναι το χαρακτηριστικό με τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές όμως παρόλα αυτά μπορούμε να διακρίνουμε την βελτιωμένη αλλά κατά τα άλλα υψηλή γραφειοκρατία που επικρατεί καθώς και μια σειρά άλλων περιπτώσεων που θα μπορούσε να

δημιουργήσει ένα ευνοϊκότερο κλίμα επένδυσης αλλά όχι στην χώρα μας.

Τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα

Διάγραμμα 3

Πηγή: World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017-2018 & Οικονομικό Δελτίο ΣΕΒ

6 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ

6.1 Γενικά

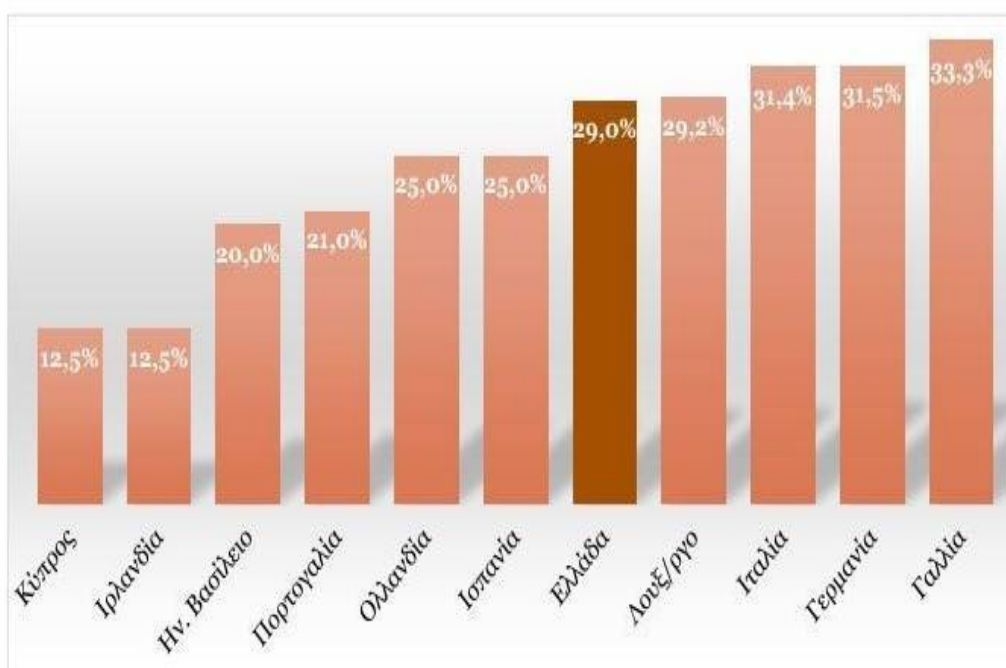
Τις τελευταίες δεκαετίες η γενικότερη οικονομία έχει έντονες και ραγδαίες μεταλλάξεις. Η παγκόσμια οικονομία έχει εξελιχτεί όταν συγχρόνως όλος ο πλανήτης προσπαθεί να αντιμετωπίσει το «φαινόμενο» της κρίσης. Η Ελλάδα είναι μέσα στις χώρες που επηρεάστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό από αυτήν λόγω της κακής διαχείρισης διαφόρων εσωτερικών προβλημάτων της. Έτσι θεωρήθηκε ότι για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση θα έπρεπε να ληφθούν πολύ σοβαρές αποφάσεις και μετρά. Γι' αυτό το λόγο, οι επικείμενες αλλαγές δεν άργησαν να επέλθουν τόσο σε επίπεδο οικονομίας αλλά και κοινωνίας. Οι ζωές των ανθρώπων από πλευράς βιοτικού αλλά και επαγγελματικού επιπέδου άρχισαν να αλλάζουν με ταχείς ρυθμούς. Τόσο τα νοικοκυριά όσο και οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις νέες καταστάσεις καθώς επικρατεί κλίμα συνεχούς αλλαγής. Χαρακτηριστικό και καθοριστικό παράδειγμα των ανωτέρω είναι η διακύμανση της Φορολογίας και στις δύο περιπτώσεις.

Με βάση τα ανωτέρω, οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχουν δεχτεί μεγάλες πιέσεις εξαιτίας διάφορων παραγόντων όπως είναι η υπέρμετρη φορολόγηση, η διαρκής αστάθεια που επικρατεί και επηρεάζει αυτές και δρουν αποτρεπτικά στην ανάπτυξή τους. εν συγκρίσει με άλλες χώρες στις οποίες διαμορφώνεται ένα πιο φιλικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

6.2 Διαφοροποιήσεις συντελεστών φορολόγησης ανά χώρα

Σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις για την φορολογία, στην χώρα μας έχουν υπάρξει συνεχείς φορολογικές μεταβολές στον φόρο εισοδήματος και από το 2011 έως τώρα έχει διαπιστωθεί ότι αυξήθηκε κατά 45% και τείνει να φτάσει στα επίπεδα που ήταν το 2006 με το ποσοστό του 2017 να αγγίζει το 29%.

Διάγραμμα 4

Πηγή: PwC, World Tax Summaries 2015

Ως αποτέλεσμα, η χώρα καταφέρνει να φτάσει κοντά στην κορυφή της λίστας καθώς βρίσκεται στην **5η θέση** των χωρών (βλ. *διάγραμμα 4*) με τους υψηλότερους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος για επιχειρήσεις, αφήνοντας πίσω την **Ισπανία με συντελεστή φορολόγησης 25%**, την **Πορτογαλία με 21%** και την **Κύπρο με 12,5%** που είναι από τις χώρες με το μικρότερο συντελεστή. Αντίθετα, τις 4 πρώτες θέσεις με μεγάλο συντελεστή κατέχουν το **Λουξεμβούργο με 29,2%**, η **Ιταλία με 31,4%**, η **Γερμανία με 31,5%** και η **Γαλλία με 33,3%**. Μπορούμε όμως να δούμε ακόμα πιο πρόσφατα στοιχεία που περιλαμβάνουν πολλές περισσότερες χώρες με εταιρικούς φορολογικούς συντελεστές διεθνώς :

Χώρες	Συντελεστές φορολόγησης %
Ηνωμένα Αραβ. Εμιράτα	55.00
Πουέρτο Ρίκο	39.00
Σουρινάμ	36.00
Αργεντινή	35.00
Τσαντ	35.00
Κονγκό	35.00
Ισημερινή Γουινέα	35.00
Γκουάμ	35.00
Γουινέα	35.00
Μάλτα	35.00
Σουδάν	35.00
Ζάμπια	35.00
Ινδία	34.61
Βέλγιο	34.00
Βραζιλία	34.00
Κολομβία	34.00
Βενεζουέλα	34.00

Γαλλία	33.30
Καμερούν	33.00
Σεϋχέλλες	33.00
Μοζαμβίκη	32.00
Ναμίμπια	32.00
Γκάμπια	31.00
Μαρόκο	31.00
Πακιστάν	31.00
Ιαπωνία	30.86
Αγκόλα	30.00
Αυστραλία	30.00
Κόστα Ρίκα	30.00
Ελ Σαλβαδόρ	30.00
Αιθιοπία	30.00
Γκαμπόν	30.00
Κένυα	30.00
Μαλάουι	30.00
Μεξικό	30.00
Νικαράγουα	30.00
Νιγηρία	30.00
Παπούα Νέα Γουινέα	30.00
Φιλιππίνες	30.00
Δημοκρατία του Κονγκό	30.00
Ρουάντα	30.00
Σενεγάλη	30.00
Σιέρα Λεόνε	30.00
Τανζανία	30.00
Ουγκάντα	30.00
Γερμανία	29.79
Περού	29.50
Ελλάδα	29.00
Νέα Ζηλανδία	28.00
Νότια Αφρική	28.00
Σρι Λάνκα	28.00
Συρία	28.00
Σουαζιλάνδη	27.50
Λουξεμβούργο	27.08
Δομινικανή Δημοκρατία	27.00
Σαμόα	27.00
Καναδάς	26.50
Αλγερία	26.00
Χιλή	25.50
Αρούμπα	25.00
Αυστρία	25.00
Μπανγκλαντές	25.00
Μπαρμπάντος	25.00
Βολιβία	25.00
Κίνα	25.00
Γκάνα	25.00
Γουατεμάλα	25.00

Ονδούρα	25.00
Ινδονησία	25.00
Ακτή Ελεφαντοστού	25.00
Τζαμάικα	25.00
Λεσότο	25.00
Μαυριτανία	25.00
Μογγολία	25.00
Μιανμάρ	25.00
Ολλανδία	25.00
Παναμάς	25.00
Νότια Κορέα	25.00
Ισπανία	25.00
Τρινιδάντ και Τομπάγκο	25.00
Τυνησία	25.00
Ουρουγουάη	25.00
Ζιμπάμπουε	25.00
Ισραήλ	24.00
Ιταλία	24.00
Λάος	24.00
Μαλαισία	24.00
Νορβηγία	24.00
Χώρες του ευρώ	23.30
Αίγυπτος	22.50
Μποτσουάνα	22.00
Δανία	22.00
Εκουαδόρ	22.00
Σουηδία	22.00
Τουρκία	22.00
Ευρωπαϊκή Ένωση	21.30
Πορτογαλία	21.00
Σλοβακία	21.00
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	21.00
Αφγανιστάν	20.00
Αρμενία	20.00
Αζερμπαϊτζάν	20.00
Καμπότζη	20.00
Εσθονία	20.00
Φίτζι	20.00
Φινλανδία	20.00
Ισλανδία	20.00
Ιορδανία	20.00
Καζακστάν	20.00
Λιβύη	20.00
Μαγαδασκάρη	20.00
Ρωσία	20.00
Σαουδική Αραβία	20.00
Ταϊλάνδη	20.00
Βιετνάμ	20.00
Υεμένη	20.00

Τσεχία	19.00
Πολωνία	19.00
Σλοβενία	19.00
Ηνωμένο Βασίλειο	19.00
Μπρουνέι	18.50
Λευκορωσία	18.00
Κροατία	18.00
Ουκρανία	18.00
Ελβετία	17.77
Σιγκαπούρη	17.00
Δημοκρατία της Κίνας	17.00
Χονγκ- Κονγκ	16.50
Ρουμανία	16.00
Αλβανία	15.00
Γεωργία	15.00
Ιράλ	15.00
Κουβέιτ	15.00
Λετονία	15.00
Λίβανος	15.00
Λιθουανία	15.00
Μαυρίκιος	15.00
Ομάν	15.00
Σερβία	15.00
Κύπρος	12.50
Ιρλανδία	12.50
Λιχτενστάιν	12.50
Μακάο	12.00
Μολδαβία	12.00
Βοσνία και Ερζεγοβίνη	10.00
Βουλγαρία	10.00
Κόσσοβο	10.00
Π.Γ.Δ.Μ	10.00
Παραγουάη	10.00
Κατάρ	10.00
Ουγγαρία	9.00
Μαυροβούνιο	9.00
Ουζμπεκιστάν	7.50
Μπαχάμες	0.00
Μπαχρέιν	0.00
Βερμούδες	0.00
Νήσοι Κέιμαν	0.00
Νήσος του Μάν	0.00
Μαλβίδες	0.00
Βανουάτου	0.00

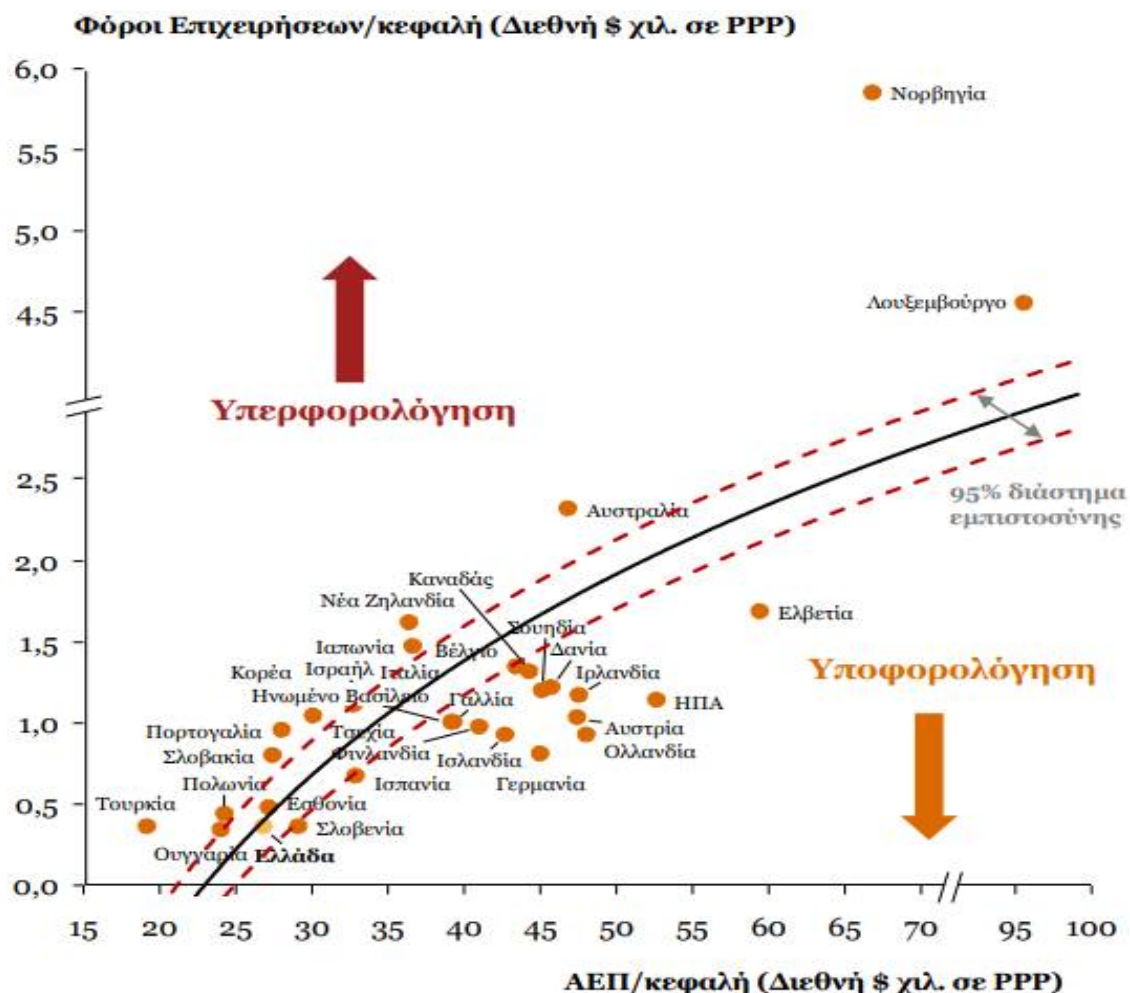
Πηγή : Trading Economics

Με βάση λοιπόν τους ανωτέρω συντελεστές μπορούμε να δούμε ότι η υψηλότερη φορολόγηση διεθνώς βρίσκεται στην Νοτιοδυτική Ασία και συγκεκριμένα στα **Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα** με 55% ενώ μπορούμε να πούμε ότι η Ασία γενικότερα

έχει τις μεγαλύτερες διακυμάνσεις καθώς είναι η μεγαλύτερη ήπειρος σε έκταση του πλανήτη με πολλές χώρες και επομένως με πολλούς διαφορετικούς εταιρικούς συντελεστές. Δεύτερο στη σειρά έρχεται το **Πουέρτο Ρίκο** με **39%** ενώ η **Η.Π.Α** κατέχει ένα σχετικά χαμηλό προς κανονικό συντελεστή **21%** με περιοχές της **Νότιας Αμερικής** (Σουρινάμ, Αργεντινή , Βενεζουέλα, Κολομβία, Περού κ. α.) να κατέχουν **36%- 29%** ως υψηλούς συντελεστές ενώ τον χαμηλότερο έχει το Εκουαδόρ με **22%**.Εν συνεχεία, βλέπουμε ότι και αρκετές περιοχές Αφρικής (Κονγκό, Τσαντ, Γουινέα, Σουδάν, Ζάμπια, Καμερούν, Μοζαμβίκη, Ναμίμπια ,κ .α) κατέχουν υψηλά ποσοστά εταιρικής φορολόγησης από **30 % - 35%** ενώ υπάρχουν και περιοχές με μικρότερα ποσοστά (Νότια Αφρική, Σουαζιλάνδη,) με το μικρότερο (Λιβύη) να αγγίζει το 20%. Επιπλέον, και στην **Ευρώπη** επικρατούν μεγάλες διαβαθμίσεις με την **Μάλτα** να κατέχει το υψηλότερο συντελεστή **35%** ακολουθεί το **Βέλγιο 34%**, **Γαλλία 33,3%**, **Γερμανία 29,79%**, **Ελλάδα 29%** , **Λουξεμβούργο 27,08** ενώ το πιο χαμηλούς συντελεστές έχει η **Κύπρος** και η **Βουλγαρία** με **12,5%** και **10%** αντίστοιχα .Τέλος, και σε άλλες μεγάλες χώρες επικρατεί υψηλή ,μέτρια αλλά και χαμηλή εταιρική φορολόγηση όπως είναι η **Αυστραλία** με **30%**,η **Ιαπωνία** με **30,86%** η **Κίνα** με **25%**, **Νότια Κορέα** με **25%** ,**Καναδάς** με **26.5%**, **Ρωσία** με **20%** κ α.. Ενώ σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι υπάρχουν μικρά κρατίδια αλλά και νησιά που κατέχουν μηδενικό φορολογικό συντελεστή όπως είναι οι **Μπαχάμες**, το **Μπαχρέν** ,οι **Βερμούδες** , τα νησιά **Κέιμαν** ,οι **Μαλβίδες** , η **Νήσος του Μαν** και το **Βανουάτου**.

Συνεπώς η , χώρα φαίνεται να κατέχει υψηλή θέση στην εταιρική φορολόγηση όμως συγκριτικά με τις άλλες χώρες στην έκθεση του ΟΟΣΑ δεν φαίνεται ούτε να υπερφορολογείται αλλά ούτε να υποφορολογείται (βλ. διάγραμμα 5)

Διάγραμμα 5

Πηγή: ΟΟΣΑ (στοιχεί α2013), Ανάλυση ΡwC

γεννά αντικρουόμενες απόψεις με την κοινή άποψη, ιδιαίτερα, των πολιτικών οι οποίοι ισχυρίζονται μόνο στην ύπαρξη της υψηλής φορολόγησης αποδίδουν την δυσκολία ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας αλλά και των επενδύσεων της.

6.3 Η ισχύ της προκαταβολής φόρου σε άλλες χώρες

Επιπλέον, η προκαταβολή φόρου που καταβάλλεται επιβαρύνει σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρήσεις. Εν έτη 2014 αυξήθηκε από 80% σε 100% για την Ελλάδα. Αντίστοιχο όμως καθεστώς προκαταβολής φόρου υιοθετούν κατά κύριο λόγο οι χώρες του Ευρωπαϊκού νότου με παράδειγμα την Ιταλία η οποία και εκείνη από το 2015 καταβάλλει το 100% του φόρου, κάτι που επιδεικνύει μια πιο «επιφυλακτική»

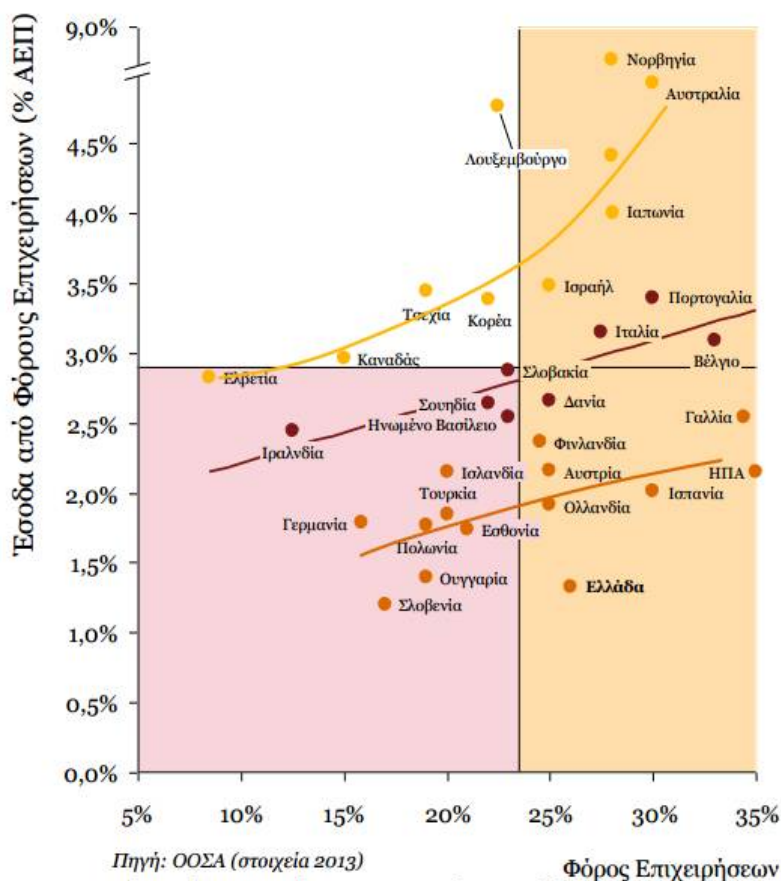
στάση έναντι των φορολογούμενων επιχειρήσεων και στο εξωτερικό. Εξαιρέση αποτελεί το Λουξεμβούργο, η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία εφόσον δεν προβλέπεται το καθεστώς προκαταβολής φόρου.

6.4 Φορολογικά έσοδα επιχειρήσεων διεθνώς

Ως γενική θεωρία είναι ότι κάθε αύξηση ενός φορολογικού συντελεστή επιφέρει περισσότερα φορολογικά έσοδα σε ένα κράτος σε γενικές γραμμές ,όμως σύμφωνα με την θεωρία της καμπύλης Laffer του γνωστού οικονομολόγου A. Laffer αναφέρεται ότι υπάρχει ένα ιδανικό σημείο πάνω στην καμπύλη που δείχνει τον κατάλληλο συντελεστή που θα έπρεπε να επιβάλλει το εκάστοτε κράτος έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη εισπραξιμότητα εσόδων. Πέρα και πάνω από αυτό το σημείο ,δηλαδή στην περίπτωση που ο φορολογικός συντελεστής αυξηθεί πάνω από το ιδανικό σημείο, τα αποτελέσματα στα έσοδα θα έχουν αντίστροφη πορεία και θα αρχίζουν να μειώνονται κάτι το οποίο θα μπορεί να προκαλέσει ισχυρό πλήγμα σε κάθε οικονομία αφού θα επηρεαστούν άμεσα η κατανάλωση , οι επενδύσεις και οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας.

Με βάση τις παραπάνω θεωρίες και με την βοήθεια του [διαγράμματος 6](#) ,βλέποντας την θέση της Ελλάδας, μπορούμε να καταλάβουμε ότι οι αποκλείσεις από τα έσοδα του κράτους είναι τεράστιες όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι πολύ υψηλός. Επιπροσθέτως, στην κλίμακα με τον ίδιο συντελεστή διακρίνονται χώρες που έχουν μεγάλη οικονομική ανάπτυξη όπως η Αυστρία ,

Διάγραμμα 6

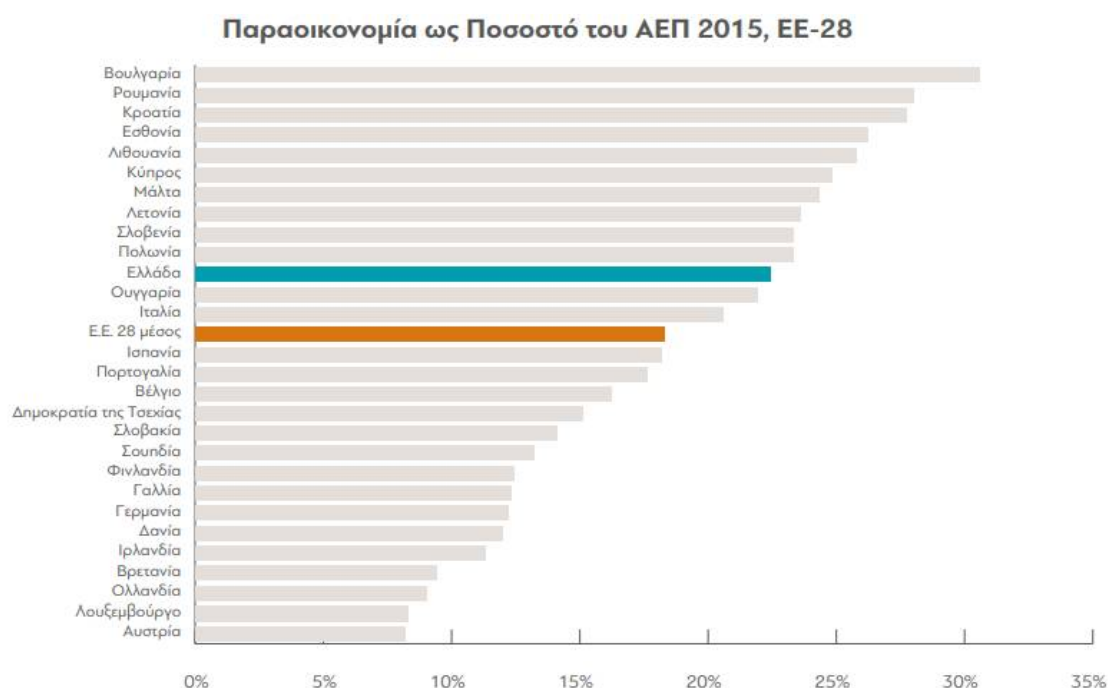

Ολλανδία αλλά ακόμα και χώρες που επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από την κρίση αλλά ταυτόχρονα έχοντας μεγάλη βιομηχανία όπως η Ιταλία και Ισπανία.

6.5 Παγκόσμια φοροδιαφυγή και παραοικονομία

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας. Ενδεικτικά, εκτιμάται ότι η παραοικονομία στην Ελλάδα την περίοδο 2003-2015 ανερχόταν κατά μέσο όρο στο 25% του ΑΕΠ, σε σχέση με 19% κατά μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ και 20% στην ΕΕ καθώς και μελέτη αναφέρει ότι το 2015 υπολογίζεται ότι ανήλθε περίπου στο 22,4% του ΑΕΠ (βλ.

Διάγραμμα 7

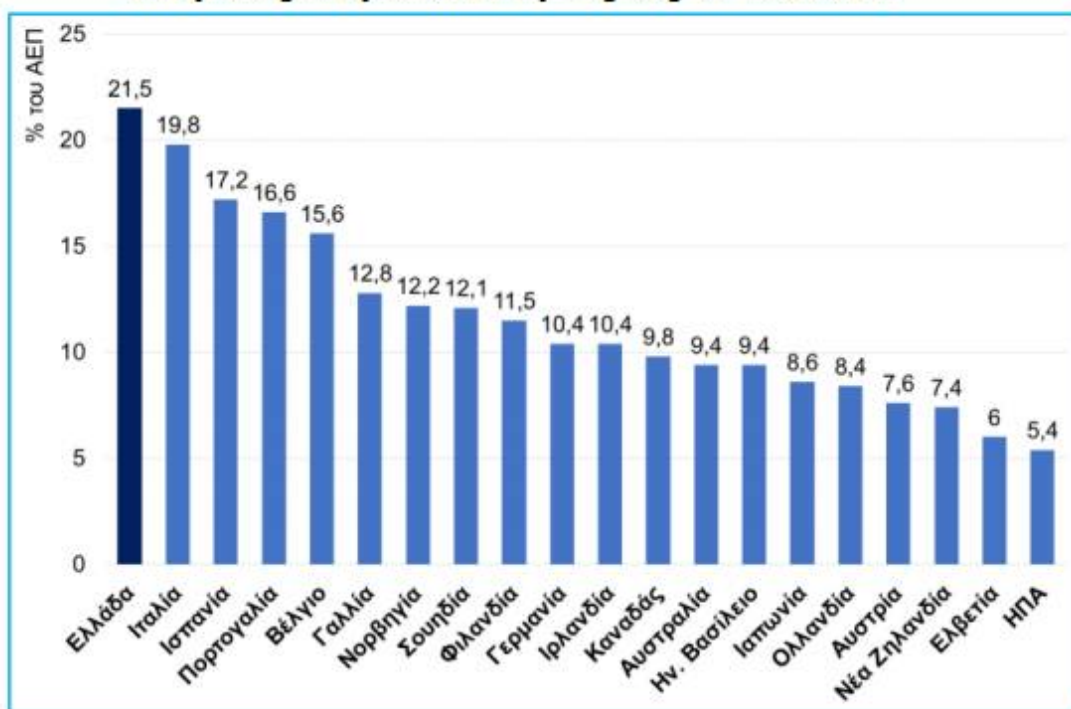

Πηγή: Schneider F, 2015), *Size and Development of the Shadow Economy of 31 European and 5 other OECD Countries from 2003 to 2015: Different Developments*, mimeo, Department of Economics, Johannes Kepler University & EUROSTAT

διάγραμμα 7), το οποίο ταμειακά υπολογίζεται περίπου στα 40 δισ. Ευρώ . Παρόλα αυτά, υπάρχουν και άλλες νότιες χώρες με ακόμα πιο υψηλούς δείκτες παραοικονομίας έναντι της Ελλάδας όπως είναι η Κύπρος, η Μάλτα, η Σλοβενία ενώ οι βόρειες και κεντρικές χώρες της Ευρώπης φαίνονται να κατέχουν τα μικρότερα ποσοστά παραοικονομίας. Επιπροσθέτως, μια άλλη πιο πρόσφατη έρευνα που έγινε το 2017 κατατάσσει την Ελλάδα στην κορυφή του διαγράμματος της παραοικονομίας με 21,4% (βλ. παρακάτω διάγραμμα 8) ποσοστό του οποίου

Διάγραμμα 8

Μέγεθος παραοικονομίας ως % του ΑΕΠ

Πηγή : *World Economic Forum & Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Οικονομικών Ερευνών & ΣΕΒ*

είναι μειωτικό έναντι των προηγούμενων χρόνων αλλά εξίσου υψηλό συγκρινόμενη ιδίως με τις χώρες που βρίσκονται στο τέλος

Επιπλέον, στο κομμάτι της **φοροδιαφυγής**, δεν μπορούμε να έχουμε ακριβή στοιχεία όμως στην Ευρώπη, υπολογίζεται ότι απώλεια εσόδων είναι μεγάλη που αγγίζει το ύψος των δισεκατομμυρίων τα οποία προκύπτουν τόσο από τη φοροδιαφυγή όσο και από την φοροαποφυγή ενώ ταυτόχρονα, παγκοσμίως υπολογίζονται ότι τα διαφυγόντα έσοδα από μη καταβολή φόρου εισοδήματος Νομικών Προσώπων ανέρχονται σε 4%-10%.

Ταυτόχρονα, το φαινόμενο της φοροαποφυγής διεθνώς ακμάζει καθώς κορυφαίοι όμιλοι επιλέγουν τον δρόμο αυτό μέσα από χώρες που δικαίως χαρακτηρίζονται ως «φορολογικοί παράδεισοι» αφού κατέχουν χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης. Με τον τρόπο καταφέρνουν να εξασφαλίσουν με καθόλα νόμιμο τρόπο μεγαλύτερα κέρδη εταιρείες όπως Google, Amazon, Starbucks, Apple, IKEA και πολλές άλλες.

6.6 Η επιχειρηματικότητα πέρα από την Ελλάδα

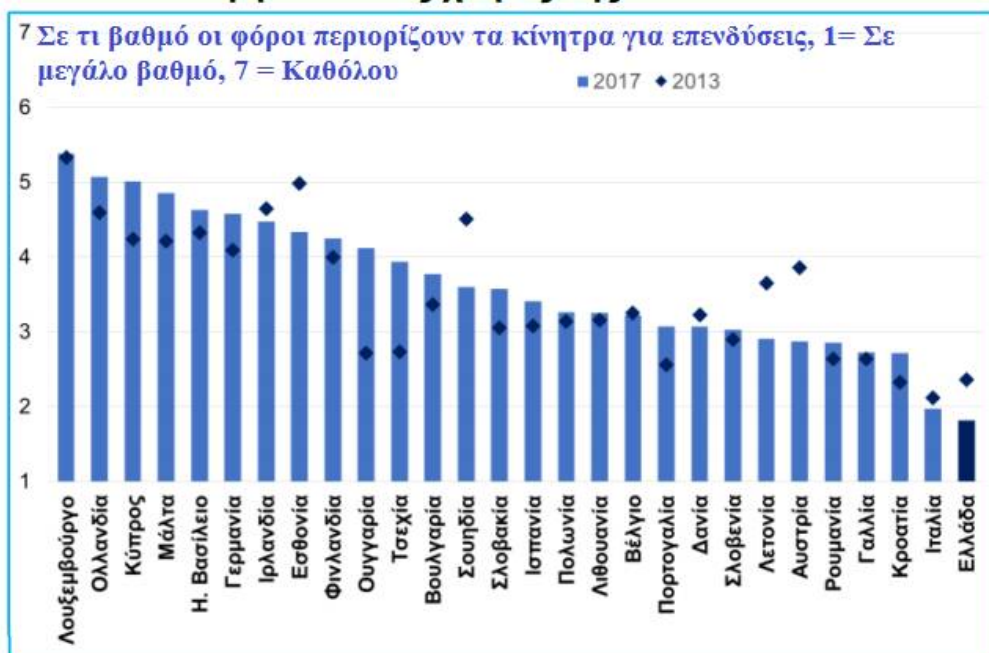
Η Ελλάδα όσον αφορά στην ευκολία του επιχειρείν, κατατάσσεται στη 67η

θέση σε 190 χώρες (και στην τελευταία θέση των χωρών της ΕΕ-28 πλην Μάλτας), με την κατάταξη της (βλ.

διάγραμμα 9) να έχει βελτιωθεί κατά 11 θέσεις σε σχέση με το 2013 (78η θέση σε 185 χώρες), κυρίως λόγω θεαματικού περιορισμού της γραφειοκρατίας όσον αφορά στις διαδικασίες έναρξης μιας

επιχείρησης και τις διαδικασίες εξωτερικού εμπορίου (τελωνεία, κ.ά.).

Διάγραμμα 9 Επίπτωση φορολογίας στις επενδύσεις και στην εργασία στις χώρες της ΕΕ-28

Πηγή: World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017-2018 & Οικονομικό Δελτίο ΣΕΒ

7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η βιωσιμότητα ενός κράτους εξαρτάται διαχρονικά και σε σημαντικό βαθμό από την επιβολή των φόρων καθώς διενεργούνται αυξομειώσεις σε πολλούς συντελεστές φόρων ώστε να επιτύχει υψηλότερη εισφορά σε επίπεδο εσόδων. Παράλληλα όμως, οι πολίτες καθώς και οι επιχειρήσεις εξαιτίας της συνεχούς υπερφορολόγησης αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους με αποτέλεσμα να αδιαφορούν γι' αυτές και να θεωρούν ότι αδικούνται. Αυτό το «αίσθημα» ωθεί σε μεγάλο βαθμό πολλούς φορολογούμενους να ψάχνουν τρόπους ,μη αποδεκτούς από το κράτος, να αποφύγουν την υπέρμετρη φορολόγηση. Έτσι, συνειδητά επιλέγουν να φοροδιαφεύγουν ή να φοροαποφεύγουν προκαλώντας στην οικονομία ανισορροπία και δημιουργώντας το «τέρας» της παραοικονομίας το οποίο δυσκολεύει τη χώρα στο να ορθοποδήσει και να οδηγηθεί σε ανάκαμψη.

Από την άλλη πλευρά, η χώρα εν μέσω κρίσης καταβάλλει προσπάθειες να αναπτυχθεί μέσω των επενδύσεων. Προοπτική που όμως αποτυγχάνει ,αφενός λόγω του στρεβλωτικού φορολογικού συστήματος αλλά αφετέρου λόγω παραγόντων όπως η γραφειοκρατία, η δυσκολία των πολιτικών να εφαρμόσουν τα μέτρα που έχουν οριστεί καθώς και η οικονομική και φορολογική αστάθεια που επικρατεί. Ο συνδυασμός αυτών και πολλών άλλων αντίστοιχων παραγόντων δεν καθιστά την Ελλάδα ως χώρα με ευνοϊκούς όρους για την προσέλκυση επενδυτών.

Επομένως, καθίστανται επιτακτική ανάγκη να επέλθουν αλλαγές εξ' ολοκλήρου στην οικονομία. Για να επέλθει η αλλαγή στην χώρα βασικό μέλημα θα ήταν η συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων του τόπου ώστε να αντιμετωπιστούν ριζικά τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής και παραοικονομίας που μαστιίζουν τη χώρα. Επιπλέον, να επιφέρουν μείωση των φορολογικών συντελεστών, να διερευνηθεί η φορολογική βάση ώστε να κατανέμονται δικαιότερα τα φορολογικά βάρη αλλά και με σκοπό να επέλθει αύξηση των φορολογικών εσόδων καθώς και να δημιουργήσουν καταλληλότερες συνθήκες για επένδυση ώστε η χώρα να βγει επιτέλους από την δυσχερή θέση που επί πολλά έτη βρίσκεται.

Βιβλιογραφία

- Καραγιάννης Ι. –Καραγιάννη Α. – Καραγιάννης Δ., (2015), «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ – ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε., Ε.Π.Ε., Α.Ε., ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΠ)», 18^η Έκδοση Θεσσαλονίκη.
- Σαρσέντη Β. – Παπαναστασάτου Α. ,(2007), «Λογιστική Εταιριών» Εκδόσεις ΑΘ.ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ.
- Σπηλιόπουλος Ο. , (2007), «ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ», Εκδόσεις ΔΙΟΝΙΚΟΣ.

Διαδίκτυο:

- Κ. Κόρρας –Σ. Δρόσος, Πτυχιακή εργασία, «Η φοροδιαφυγή και η Παραοικονομία στην Ελλάδα» . Διαθέσιμο στο : http://oceanis.lib.puas.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2489/log_201400148.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- TAXHEAVEN, Ε. ομάδα (2013), άρθρο « **Η ιστορία της λογιστικής στην Ελλάδα**» . Διαθέσιμο στο : <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/15956>
- TAXHEAVEN, Ε. ομάδα (2012), «**ΝΟΜΟΣ ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 4072 Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις**». Διαθέσιμο στο : <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/430>
- TAXHEAVEN, Ε. ομάδα (2013), « **ΝΟΜΟΣ ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 4172 Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις**». Διαθέσιμο στο : <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/528>
- TAXHEAVEN, Ε. ομάδα (2017), άρθρο «**Φορολογικό πλαίσιο νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, μετά την ισχύ του Ν. 4172/2013 - ΣΟΛ Α.Ε.**» . Διαθέσιμο στο : <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/25282>
- Μελέτη της PwC (2016) : «**World Tax Summaries Η φορολογία στην Ελλάδα**» . Διαθέσιμο στο :

https://www.pwc.com/gr/en/publications/assets/world-tax-summaries-2016_gr.pdf

- Euro2day, (2010) άρθρο : «*Η καμπύλη του Laffer και η Ελλάδα* ». Διαθέσιμο στο : http://www.euro2day.gr/specials/dr_money/article/599667/h-kampylh-toy-laffer-kai-h-ellada.html
- Μελέτη του διαΝΕΟσις ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ, «*Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησής της*» Ernst & Young (EY) Ιούνιος 2016 . Διαθέσιμο στο : https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2017/03/Tax_Evasion_diaNEOsis_Upd_17_03_2017.pdf
- Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ,(2013) άρθρο : «*ΟΟΣΑ: Επικυρώθηκε η σύμβαση φορολογικής συνεργασίας*» . Διαθέσιμο στο : <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/657844/oosa-epikurothike-i-sumbasi-forologikis-sunergasias>
- Έκθεση της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, «*ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2016 – 2017*». Διαθέσιμο στο : <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/NomPol20162017.pdf>
- Έκθεση της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, «*ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ 2017*». Διαθέσιμο στο : https://www.bankofgreece.gr/BoGAttachments/Inter_NomPol2017.pdf
- Οικονομικό Δελτίο ΣΕΒ (2016) , «**Οικονομία & επιχειρήσεις**». Διαθέσιμο στο : http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/49898/weekly_15_12_2016.pdf
- Οικονομικό Δελτίο ΣΕΒ (2017) , «**Οικονομία & επιχειρήσεις**». Διαθέσιμο στο : http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/50619/Weekly_09_11_2017.pdf
- Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (2016), «*ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ & ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ*». Διαθέσιμο στο : https://www.aade.gr/sites/default/files/2017-03/report_year_2016.pdf
- Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, άρθρο (2012), «*Νόμιμη φοροδιαφυγή πολυεθνικών*». Διαθέσιμο στο : <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=484404>
- Εφημερίδα Liberal, άρθρο (2016) , «*Φοροδιαφυγή πολυεθνικών και χρεοκοπίες κρατών, νέες εξελίξεις*». Διαθέσιμο στο :

<https://www.liberal.gr/arthro/72989/apopsi/k-bergos/forodiafygi-poluethnikon-kai-chreokopies-kraton-nees-exelixeis.html>

- Ιστοσελίδα, TRADING ECONOMICS, Διαθέσιμο στο: <https://tradingeconomics.com/country-list/corporate-tax-rate>
- Οικονομικό Επιμελητήριο Αθηνών, άρθρο (2017), «Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα». Διαθέσιμο στο : <http://www.eea.gr/gr/el/articles/paraoikonomia-kai-forodiafygi-stin-ellada>
- Ιστοσελίδα , Newmoney.gr ,(2018) άρθρο : «Αλλάζει το θεσμικό πλαίσιο για τις ανώνυμες εταιρείες». Διαθέσιμο στο : <http://www.newmoney.gr/palmo-oikonomias/epixeiriseis/359211-allazei-to-thesmiko-plaisio-gia-tis-anonimes-etaireies>